

HAVØRNA

Organ for Norsk Ornitologisk Forening avd. Nordland

Årgang 13 – 2002

HAVØRNA

nr. 13

Styre for NOF avd. Nordland:

Leder: Johan Sirnes, Ramsvikvn. 267, 8370 Leknes
Tlf: 76 08 73 79, epost: johan.sirnes@vestvagoy.vgs.no

Styremedl.: Harald Våge, Boks 316, 8376 Leknes
Tlf: 76 08 16 35, e-post: harald.vage@vestvagoy.vgs.no

Dagfinn Kolberg, Stakmyrvn. 10, 8160 Glomfjord
Tlf: 75 75 26 94, e-post: kolbe@online.no

Lokallagsadresser:

Vesterålen Ole Petter Bergland, Forfjord, 8484 Risøyhamn.
e-post: olpe-be@online.no

Vestvågøy Harald Våge, Ramsvikvn.147, 8370 Leknes.
e-post: harald.vage@c2i.net

Ofoten Boks 499, 8507 Narvik

Bodø Thor Edgar Kristiansen, Hellåsvn. 5B, 8011 Bodø.
e-post: thor-ek@c2i.net

Sør-Salten Øystein Birkelund, 8178 Halså.

Rana Boks 1301, 8602 Mo i Rana.

Redaktører for Havørna nr.13:

John Stenersen, Dreyers gt. 1, 8312 Henningsvær
e-post: john@tringa.no

Helge Emil Holand, Trollstien 6, 8372 Gravdal
e-post: hemilho@frisurf.no

SJEFEN har ordet...

NOF avd. Nordland som høringsinstans.

Fylkesavdelingen mottar gjennom året en rekke saker til høring. De fleste kommer fra fylkesmannens miljøvernavdeling, men noen oversendes også fra NOF sentralt.

Vi i styret har i de fleste tilfeller ikke den kompetanse eller lokalkunnskap som sakene krever. Vi oversender derfor saker som gjelder avgrensede områder til det lokallag som dekker disse. Andre saker kan vi oversende til personer i fylkets NOF-miljø som vi vet har god kompetanse på området.

En sak som vi har engasjert oss i og som kan illustrere saksgangen er Andøy Energi sine planer om ny høyspentlinje fra Risøyhamn til Andenes på Andøya:

- Desember 2000. Saken mottatt til høring, oversendt Vesterålen lokallag. Vesterålen lokallag anbefaler kabling forbi Skogvoll Naturreservat, eventuelt at linjen merkes, slik at den blir mer synlig for fugl. Også fylkesmannen uttaler seg og støtter opp om kravet om kabling.
- Desember 2001. Norges vassdrags og energidirektorat gir Andøy Energi konsesjon til anlegg av linjen. Det er ikke satt noen krav til kabling eller merking. Styret i NOF avd. Nordland anker saken til Olje og Energidepartementet. Vi står på kravet om kabling og merking.
- Juni 2002. To personer fra departementet kommer på befaring. Ole Petter Bergland, leder i Vesterålen lokallag, representerer NOF-Nordland. NOF går fra kravet om kabling på grunn av fornminner og kostnader, men opprettholder kravet om merking /"fugleavvisere".
- September 2002. Departementet pålegger Andøy Energi å montere fugleavvisere forbi Skogvoll og Endletvatn naturreservater. Type merking skal godkjennes av fylkesmannen.

Vi vil her få erfaring med hvordan såkalte fugleavvisere ser ut og effekten av slike. Dette vil få betydning for om vi skal anbefale en slik løsning ved andre prosjekter.

Johan Sirnes

RØSTRAPPORT FOR ÅR 2000 OG 2001

av Martin Eggen

I det følgende er interessante fugle-observasjoner fra Røst for årene 2000 og 2001 samlet. Dette kan være funn uvanlige tider på året, større antall, sjeldne fugler i kystkommuner, invasjonstendenser, sjeldne fugler i Nordland eller sjeldne fugler på nasjonal basis.

I rapporten har jeg valgt å ta med en del sene observasjoner, selv om de egentlig er relativt typisk for Røst. Observasjonene er samlet inn fra mange forskjellige observatører. Observatørnavn er satt bak arter som krever godkjenning fra de respektive sjeldenhetskomiteene LRSK og NSKF.

Rapporten er den første i rekken, og vil bli et årlig fenomen, slik at man får bedre oversikt over de mange observasjonene, og får et bedre system i funnmaterialet for Røst. Rapporten omhandler hele Røst kommune, men observasjonen vil i stor grad komme fra Røstlandet og Hernyken, der mye av den ornitologiske virksomheten foregår.

De siste årene har antall fugle-observasjoner gjort på Røst økt. Stadig flere fuglekikkere besøker øyene ytterst i Lofoten, noe som vitner stigende interesse for kommunen. De to siste årene har bemerket seg med spesielt mange norske besøkende. Aktiv fuglekikking om høsten er også aktivitet av nyere

dato. En tur høsten 1999 gav hele tre nasjonale sjeldenheter i midten av oktober, nemlig alaskasnipe (2. for Røst, 3. for Nordland), rosenstær (første 1k for Nordland) og sibirpip-lerke (1. for Nordland og Røst) ilag med blant annet båndkorsnebb. Dette i løpet av fire dager! Dette stimulerte selvsagt til videre høstaktivitet i 2000 og 2001, spesielt siden Nordlands første bonepartesnipe var resultatet etter en augusttur samme år. Under kan du lese mer om resultatet av denne satsingen.

Sammenfattende kan man si at sommer- og høstmånedene har hatt jevnt over brukbar dekning disse to årene (besøk i alle fall!), mens våren har blitt mer neglisjert. Jeg håper på brukbar dekning i området også i de neste årene, og jeg ønsker inn alle observasjoner til denne rapporten. Rapportene vil bli publisert årlig i NOF (Norsk Ornitologisk Forening) Nordland fylkesavdelings tidsskrift "Havørna", samt på internett.

De to årene er ikke splittet i denne rapporten. For videre rapporter vil kun et år behandles om gangen. Rapporten har som nevnt fokus på rariteter og uvanlige observasjoner, men også endringer i hekkebestanden, nye hekkearter og andre merkbare ornitologiske begivenheter omtales overfladisk. Artene som kommen-

teres under artsgjennomgangen er dermed selektivt utvalgt av under- tegnede. Har leserne spesielle ønsker om arter de mener bør kommenteres i en rapport, tar jeg imot innspill om dette. For Røstfanatikere som meg selv er det fristende å ta med funn av mindre vanligere arter på Røst som spurvehauk, hønsehauk, ringdue, bokfink, rødstrupe og trepiplerke og grønnsisik. Eksemplene er mange, men jeg har prøvd å begrense omtalen av disse, da dette ville blitt for omfattende. Mange av disse artene er trolig vanligere enn antall tidligere funn gir inntrykk av. Men fåtallig og tilfeldig er de.

De tre siste årene har det vært drevet med ringmerking på Røstlandet med nett i enkelte hager. Små mengder fugl er fanget, men disse inkluderer blant annet grønlandsk steinskvett, tornsanger, møller og polarsisik. I fremtiden vil ikke undertegnede bruke tid på denne aktiviteten. Til det er utskiftingen av fugl for liten og mengdene fugl på trekk over for be-

grenset. Erfaringsmessig er fuglene vanskelig å fange på lyd her ute også, blant annet flokkene med heipiplerke. De artene som er mest keen på lyd er rødvingetrost og sylvia-artene. 5- 6 hagesanger går gjerne på likt, det vil som regel si samtlige som holder seg i hagene i området. Mange hager egner seg godt for innfangning av allerede oppdagete bomber.

En takk rettes til alle observatører, og de ønskes mange flere raritetsopp- levelser på denne naturperlen i havet! Følgende personer har bidratt med observasjoner (i tilfeldig rekke- følge): Andreas Gullberg, Jan Kåre Ness, Olav Lepsøe, Gunnar Gundersen, Arvid Johnsen, Martin Eggen, John Stenersen, Tommy A. Andersen, Truls Andersen, Jan Erik Berglin, Steve Baines og Tycko A. Nilssen, Thor Edgar Kristiansen, Torbjørn Pedersen, Øystein Syvertsen og Svein Dale. Alf Tore Mjøs var behjelpelig med materialet fra NSKF (Norsk Sjeldenhets Komite for Fugl).

Røsts karakteristiske "skyline", sett fra Skomvær. . Foto: Martin Eggen

ARTSGJENNOMGANG:

Smålom *Gavia stellata*

Sommerfunn: 2 ind. 15. juli 2001.

Islom *G. immer*

1 ad. i full sommerdrakt rastende ved Færøya 24.06. 2001. Trekk: 1k på trekk sør 15. sept. 2000.

"Kjempelom" *G. Immer/G. adamsii*

Sommerfunn: 1 ind. utenfor Skomvær 21. juni 2000.

Grålire *Puffinus griseus*

Røstprosjektet (med blant annet T.A. Nilssen) har enkeltindivider rundt fuglefjellene 20. juli, 3. aug. og 7. aug. i 2000. 1 ind. sett like utenfor fugleøyene fra Røstbåten 6. aug. 2000. (Martin Eggen og Thor Edgar Kristiansen). Ellers 1 ind. fra båt medio sept. 2001 (S. Baines), samt på trekk vestover 21. sept. og 26. sept. 2001 (M. Eggen og T. A. Andersen). En "vanlig" art i farvannene rundt Røst.

Havlire *P. puffinus*

Kun en observasjon, 1 ind. 28. sept. 2001 (T. A. Andersen). Muligens noe mer fåtallig enn grålire rundt Røst, men også denne helt regulær sommergjest.

Gulnebblire *Calonectris diomedea*

1 ind. trakk vestover forbi flyplassen 26.09.01. Fuglen ble sett på noen hundre meter i flere minutter, seilende på stive vinger. En nydelig observasjon av denne fugler som var ny art for Røst. Også ny art for Nord- Norge.

Havsvale *Hydrobates pelagicus*

Som kjent en vanlig art på Røst, som også blir sett i kommunens farvann på dagtid. Jeg tar her med en litt spesiell observasjon av totalt 31 ind. som ble sett fra Røstbåten på overfarten fra Værøy i juli 2001. Et tosifret antall ble også sett på strekningen Røst - Værøy av samme observatører på tilbaketuren. Medlemmer av NOF, Avd. Oslo og Akershus fikk med seg 12 ind. bak en fiskebåt på deres besøk

til kommunen i aug. 2001. Ellers ble et større antall havsvaler og stormsvaler *Oceandroma leucorhoa* fanget inn for ringmerking på Hærnyken begge årene, i forbindelse med Røstprosjektet.

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*

Ikke uvanlig på vårtrekk. Regulær, men ikke tallrik om høsten. 8 ind. 13.- 17. sept. 2000, samt 3 ind. trekkende med hvitkinngjess 30. sept. 2001.

Tundragås *A. albifrons*

Hadde tilhold i midten av sept. 2000, 2 ad. av den grønlandske underarten flaverostris og 4 ind. (familie) av den sibirske nominatrasen. 2 ind. av nominatrasen ble dessuten sett 7.- 8. okt. 2000 (A. Gullberg). 5 ad. grønlandske tundragjess dukket opp ved Ystneset 30. sept. 2001 og holdt seg et stykke ut i okt. (Observatører: M. Eggen, H. Eggen, T. A. Andersen og S. Baines).

Hvitkinngås *Branta leucopsis*

Vanlig på høsten, blant annet minst 1200 trekkende sørover 28. sept. 2001, med generelt godt trekk i månedskiftet.

Ringgås *B. bernicla*

16. ind kom trekkende over Røstlandet fra flyplassområdet 14. sept. 2000 (M. Eggen) Noen få funn er tidligere gjort på våren og på forsommeren.

Rødhalsgås *B. ruficollis*

Høstens store "bombe" i 2000, da 1 ind. kom flyvende over Røstlandet ilag med ringgjess 14. sept. (M. Eggen). Ny art for Røst.

Skjeand *Anas clypeata*

Hekking fant sted i 2000, med minst 1 par (hunn med 7 egg). Ellers ble maksimalt 8 hanner og 2 hunner sett på sommeren. I 2001 uteble arten totalt. Denne sørgelige scenen var ventet, etter at artens viktigste habitat på Røstlandet ble ødelagt når kommunen vedtok å bygge nytt vannreservoar. Dette ble laget ved å grave ut det

viktigste, ilag med Ystneset, våtmarksområdet i Røst kommune. En av Røst stoltheter forsvant dermed, og vi følger utviklingen spent videre. Ellers opptil 6 ind. sept. 2001, med flere observasjonsdager.

Stjertand *A. acuta*

Hekket i området mellom Ystneset og restauranten Don Querini med positivt resultat i 2000. Opptil 6 ind. (4 hanner) i midten av juni 2001, uten kjent hekking. Ellers en del observasjoner begge årene av småflokker, opptil 9 ind. sept. 2001.

Snadderand *A. strepera*

Hann i myting i pytt nord på øya 9. juli. 2000. (T. E. Kristiansen)

Mandarinand *Aix galericulata*

3 hanner trivdes godt på Røst da de holdt seg ved hovedøya fra mars og i alle fall til midten av sept. 2001 (S. Baines, G.

Gundersen, M. Eggen m. flere.) Ekte "long-stayers"! Opptrådte sporadisk langs kysten av Nordland dette året. Ny art for Røst. **Praktærfugl *Somateria spectabilis***
Som vanlig en del vår- og sommerobservasjoner (flere rundt fuglefjellene juni 2000), for utenom de tusener som overvintrer. 1 hunn utenfor flyplassen 29. sept. 2001. var muligens et tidlig ind., da det ble registrert uvanlig tidlige ind. i Bodøområdet i samme tidsrom.

Trane *Grus grus*

1 ind Hernyker 6. mai 200, 2-3 ind. samme plass 9. mai., og 1 ind. Skomvær 15. juni 2001. I tillegg til disse observasjonen holdt en trane seg på Røstlandet store deler av juni 2001 (Skomvær-indvidet kan være det samme). De siste årene har antall traneobservasjoner på Røst økt.

Trane på Ystneset Foto: John Stenersen

Sivhøne *Gallinula chloropus*

Holdt seg ved noen pytter midt på øya hele sommeren, fra mai til juli. 2000 (J. Stenersen, M. Eggen, G. Mobakken). 4. funn for Røst, også de forrige er fra mai.

Vandrefalk *Falco peregrinus*

Ikke uvanlig på høsten, blant annet flere observasjoner sept. 2001.

Jaktfalk *F. rusticolus*

1k F sett 13.- 14. sept. 2000 jaktende ute på Øyra. Et ind. slo en kråke og havnet i vannet, men klarte å karre seg i land primo september 2001. Opptil 4 ind. samtidig på Røstlandet i slutten av sept. 2001., flesteparten juvenile fugler.

Vipe *Vanellus vanellus*

200 rastende ind. i begynnelsen av juli 2000 er definitivt ny antallsrekord for Røst.

Sibirlo *Pluvialis fulva*

1 juv. 30. sept.- 2. okt. 2001, var første registrering av ungfugl for kommunen (M. Eggen, H. Eggen, T. A. Andersen, S. Baines). Fuglen holdt seg i lag med heilo både på gressengene og i fjæra. 4. funn.

Tundralo *P. squatarola*

Relativt vanlig om høsten.

Heilo *P. apricaria*

250 ind. på Røstlandet 11.- 12. sept. 2001 er et høyt antall for Røst, trolig den høyeste dagsnoteringen noen sinne.

Kvartbekkasin *Limnocyptes minimus*

1 ind. ble funnet død medio sept. (S. Baines).

Fjellmyrløper *Limicola falcinellus*

1 ind. 9. juni 2001 (J. K. Ness og O. Lepsøe), representerer kommunens 2. funn. Det første var fra juli 1968.

Alaskanipe *Calidris melanotos*

1 ind. ble oppdaget i midten av mai ved Ystneset, og sist sett her 25. juni. 2000 (J.

Stenersen, M. Eggen, H. Eggen, T. Pedersen m. flere). Arten holdt seg utelukkende ved denne rike våt- og gressmarkslokaliteten, og ble sett spillende ved flere anledninger. 3. funn for Røst, og 5. for Nordland. 2000 var for øvrig et meget godt år for alaskasnipe i Norge, med et tosifret antall funn. Et ind. ble også oppdaget ved Gimsøya, Vågan mai 2000.

Fjæreplytt *C. maritima*

Markant trekk forbi Røst siste uken av sept. 2001.

Polarsnipe *C. canutus*

Årlig på trekk i mai, blant annet med 200 ind. i begynnelsen av mai 2001. Mer fåtallig om sommeren, men er stort sett til stede, f.eks. 10 ind. 24- 25. juni. 2000, og 40 ind. i juli 2001. Ellers tallrik i varierende mengder på høsten.

Dvergsnipe *C. minuta*

Vanlig trekkfugl om høsten, men fåtallig vår og forsommer. 1 ind. 24. juni. 2000. Blir straks mer vanlig i juli, f. eks. 9 ad. 14- 15. juli 2001. De fleste arktiske vadere, likeledes tundrasnipe og tundralo kan man på treffe i ulikt antall fra medio juli og utover på sitt høsttrekk.

Temmincksnipe *C. temminckii*

Mest tallrik i august. 2 ind. 7. juli 2001 et noe uvanlig funn.

Sandløper *C. alba*

9 ind. 24- 25. juni 2000 var et rimelig høyt antall midtsommers. Ellers i moderate antall vår og sommer.

Gluttsnipe *Tringa nebularia*

Vanlig på høsttrekk, om enn knapt tallrik. Uvanlige funndatoer var 9- 10. juni 2001 og et ind som holdt seg på Røstlandet ut i nov. 2001.

Sotsnipe *T. erythropus*

1 ind. så tidlig som 9. juli. 2000. 80 ind. 4.- 6. aug. 2000. Kun 8 ind. igjen medio sept. samme år, mens et ind. fortsatt holdt ut 8.

okt. 2000. I 2001 var største dagsnotering på 125 ind. 11- 12. sept. 2001. Også dette året holdt det seg fugler til okt.

Grønnstilk *T. glareola*

Uregulær på Røst. 1 ind. holdt seg på Røstlandet 4.- 6. aug. 2000, dessuten 1 "ulovlig" sent ind. 7. okt. 2000. Også tidligere er arten sett i okt., nemlig i 1997.

Svarthalespove *Limosa limosa*

Et par observasjoner medio og ultimo mai. Uvisst hvor mange ind. involvert. Typisk funnmønster for kommunen. Dessuten 4 ind. 10. Juni, og 5 ind. 11. juni 2001.

Lappspove *Limosa lapponica*

Fåtallig på forsommeren begge årene med noen få individ, mer tallrik fra juli og utover. Regulær i småflokker om våren, stundom tallrik om høsten.

Brushane *Philomachus pugnax*

Noen få ind. begge somrer. En av artene som også har tap seg, til dels kraftig, etter den nevnte vannreservoarutbyggingen. Uvisst om arten fortsatt hekker. Tallrik på høsttrekket, blant annet 300 ind. i begynnelsen av aug. 2000, og 400 ind. samme tid 2001. Noen fugler holdt seg ut i okt. 2001.

Svømmesnipe *Phalaropus lobatus*

7 ind. sommeren 2000 og 8 ind sommeren 2001. Noen få par hekker fortsatt.

Polarjo *Stercorarius pomarinus*

1 2k utenfor Notskallen 5. juli 2000 (T. A. Nilssen m.f.) 2 ad. Røsthavet 16. juni 2001 (S. Baines). 1 ad. ved Skomvær fyr 20. sept. 2001 (M. Eggen, T. A. Andersen, S. Baines). Dessuten ble noen ungfugler sett langt ute på havet denne høsten, som trolig var av denne arten.

Storjo *S. skua*

1 par var på plass allerede 28. april i 2001. Arten har hekket årlig siden 1988 (T. A. Nilssen pers. medd.) Sees regelmessig utenfor fugleøyene, men merkelig nok (?)

svært fåtallig på direktetrekk forbi Røstlandet. Flest observasjoner sensommer og tidlig høst.

Hettemåke *Larus ridibundus*

Nesten forsvunnet, men noen få individ utrolig stabil. Også 1- 2 fugler om vinteren.

Fiskemåke *L. canus*

1 albino individ fra mai 2000 og ut sommeren. Fuglen var tilbake neste år, og hadde begge årene tilhold i en fiskemåkekoloni ytterst på Øyra. Helt hvit kropp og hode, mens de nakne delene som nebb og føtter viste en kraftigere gul/orange farge enn på de fleste normale fiskemåkene. Så nært en stasjonær ismåke, men likevel så fjern!

"Stormåker" *L. argentatus/marinus*

Ekstremt store antall gjestet Røstlandet i midten av september 2000 og 2001, med antall mellom 5000 – 10.000. Flesteparten av disse var **svartbak** *L. maritima*, mens **gråmåke** *L. argentatus* hadde cirka halvparten så mange fugler som svartbak.

Polarmåke *L. hyperboreus*

1 ad. 24. juni 2000 ved Ellefsnyken er eneste noterte sommerregistrering, selv om oversomring, særlig av yngre fugler, ikke er uvanlig. 1 2k 13. sept. 2000 og 22. sept. 2001. Tallrik vinter, da opptil 40 ind. er sett enkelte år.

Grønlandsmåke *L. glaucooides*

1 ad. 14. sept. 2000. Ellers unormalt tallrik vinteren 1999/2000.

Sildemåke *L. fuscus*

Opptretter spredt over hele øya med opptil 10- 12 stykker om sommeren. 3- 4 par har også hekket. Underart ikke kjent, men har flest likhetstrekk med den sørlige underarten *L. f. intermedius*. En ad. av den britiske underarten *L. f. graellsii* har blitt sett jevnlig midt på øya begge somrer. Vår egen nordlige underart *L. f. fuscus* opptretter sjeldent, maksimalt med noen få fugler hver sommer.

Rødnebbterne *Sterna paradisaea*

Økende hekkebestand i 2000, også med brukbar hekkesuksess. Dessverre total-kolaps i hekkingen i 2001. Hele 200 2k rødnebbterner hadde samlet seg på Røstlandet i 2000, mens det i 2001 var maksimalt 150 2k fugler å se. Disse fuglene danner ofte egne flokker ved siden av hekkekoloniene. Mange observasjoner i månedskiftet sept/okt. 2001. av trekken-de fugler

Makrellterne *S. hirundo*

Hekker fortsatt med 1- 3 par ved flyplassen.

Hvitvingesvarterne *Chlidonias leucopterus*

1 ad. i komplett hekkedrakt ble sett en liten stund ved flyplassen ilag med unge (2k) rødnebbterner 14. juli 2001 (M. Eggen). Den ble imidlertid aktivt mobbet av disse, og det var muligens av den grunn den nokså hurtig fløy vekk fra området. Ny art for Røst.

Polarlomvi *Urnia lomvia*

1 ind. 200- 300 meter fra land ved Ellefs-nyken 24. juni 2001. 1 ind. trakk vestover ilag med to alker 26. sept. 2001. Neppe uvanlig i kommunen på trekk høst og om vinteren.

Snøugle *Nyctea scandiaca*

Opptrådte i stort antall i hele Norge sommeren 2000, men tilstanden for arten på Røst var likevel mildt sagt eksepsjonell! Fra flyplassområdet og til spissen på Øyra ble det 25.06. telt hele 6 individer på rekke og rad. Fuglene satt for en stor del gjemt bak steiner, og kunne være vanskelig å få øye på. På det meste var det 9- 10 fugler innen kommunen. De trivdes både på Røstlandet der de tok fugleunger og rotter, og i fuglefjellene der de muligens i enda større grad forsynte seg av fugleunger. De ulike ind. holdt seg uhyre stabil i "sine" områder tross massiv mobbing av terner, vadere og måker. In-vasjonen begynte i begynnelsen av juni,

nådde toppen i løpet av noen uker, mens det i midten av juli var 4- 5 ind. igjen. Spredte ind. ble sett i aug. og sept. De fleste fugler var ungfugl, dvs. 2k.

Turteldue *Streptopelia turtur*

En 1k fugl holdt seg sør på øya, i området rundt "bombehagen" 13.- 17.09. 2000 (M. Eggen, H. Eggen). Trolig samme ind. 8. okt. 2000 (A. Gullberg). Et tidsmessig typisk funn av en art som undertegnede gjetter på er nesten årlig på besøk. 8. funn på Røst. En liten due 22. sept. 2001 var trolig en turteldue.

Bydue *Colomba livia*

1 ind. ("klippeduedrakt") gjetet hoved-øya 12. aug. 2001. Svært fåtallig gjest.

Flaggspett *Dendrocopus major*

To ind. holdt stand på Røstlandet 11.- 12. aug., i tillegg skal flere være sett i fugle-fjellene i denne perioden. 2 ind. også ultimo september 2001.

Blåråke *Coracias garrulus*

Et ind. satt ved skolen 21. sept. 2001 (M. Eggen, T. A. Andersen, S. Baines), og ble høstens høydepunkt for satserene dette året. Knallobservasjoner av fuglen ble gjort der den satt på ledninger, stolper og verandaer! Dessverre var fuglen sporløst forsvunnet etter et par timer. Det var disig med yr og svak sørlig vind, og samme dag dukket også Røsts første hauk-sanger og tartarpiplerke opp. Ny art for Røst.

Tårnseiler *Apus apus*

1 ind 11. juni 2001.

Låvesvale *Hirundo rustica*

Sen observasjon: 7.- 8. okt. 2000, samt 2 ind ut i oktober 2001.

Sanglerke *Alauda arvensis*

Stabil hekkebestand med 2- 3 par.

Sitronerle *Motacilla citreola*

1k. ved Bombehagen 19. sept. 2001 (M.

Eggen).

Svartryggerle *M. alba yarrellii*

1 ind. ultimo juni 2001 (J. K. Ness og O. Lepsøe). Tidligere 1 funn på øya, også dette om sommeren, nemlig i 1998 (i følge "Vår Fuglefauna" sin "Siste Nytt" spalte fra samme år).

Tartarpiplerke *Anthus richardi*

Mange observasjoner i sept./okt. 2001 ble anslått til minst 3 forskjellige ind. Den første dukket opp 21. sept.

Rødstrupe *Erithacus rubecula*

Fåtallig art på trekket. Et ind. 25.06.00 var utenom sesongen. Et individ ble dessuten sett på Røstlandet vinteren 2000- 2001, det 2. vinterfunnet på øya.

Rødstjert *Phoenicurus phoenicurus*

2 ind. medio oktober var sent ute på sin trekkrute. Ellers en regulær høstgjest, spesielt i september.

Svartrødsjert *P. ochuros*

1 F- farget ind. på Røstlandet 7. okt. utgjør det første høstfunnet på Røst, og det 7. registreringer. Røst har en stor andel av funnene i Nordland.

Steinskvett *Oenanthe oenanthe*

En 1k ringmerket medio sept. viste karakterer til den grønlandske underarten. Den hadde blant annet en vinge på 106 mm. Dette er trolig det første påviste funnet av denne underarten i Nordland. Også enkelte andre fugler viste karakterer til underarten. Ellers fåtallig i oktober.

Gransanger *Phylloscopus collybita*

Som oftest en del ind. igjen ut gjennom hele okt, også disse to årene. De fleste av disse ender trolig sine dager på Røst i løpet av første lange kuldeperiode, ofte i nov. 20. sept. 2001 viste det seg fram et ind. med draktkarakterer og lyd passende til østlige gransangere (*tristis/fulvenscens*).

Løvsanger *P. trochilus*

Noen ind. holdt seg ut i oktober begge årene.

Tornsanger *Sylvia communis*

2 syngende hanner på Røstlandet 2. juli 2000. På Hernykken ble en syngende hann fanget inn og ringmerket 12. juli. 2000, mens det sang nok en hann der 1. aug. samme år. 1 *Sylvia* sp. medio juli 2001 var trolig av denne arten.

Møller *S. curruca*

1 ind. helt nord på øya 17. september 2000 (M. Eggen og H. Eggen), 1 syngende ind. i "bombehagen" medio mai 2001 (H. Eggen og T. Kvalnes), samt 1 ind. 7. september 2001 (S. Baines). Regulær, trolig årlig på trekk vår og høst.

Munk *S. atricapilla*

Fåtallig i aug begge årene, opptil 8 samtidig i sept. og okt 2000. Overraskende fåtallig sept. 2001.

Hagesanger *S. borin*

Sen observasjon: 8. okt. 2000. Også en del fugler i oktober 2001.

Hauksanger *S. nisoria*

1k fugl 21. sept. 2001 (M. Eggen, T. A. Andersen). Ny art for Røst.

Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus*

Kun en tilfeldig og sjelden gjest på Røst: 1 ind. primo juli 2000.

Gråfluesnapper *Musciapa striata*

5 ind. 11- 12. aug. 2001 er et brukbart tall for øya.

Svarthvit fluesnapper *Ficedula hypoleuca*

1 1k 7- 8 okt. er trolig den seneste registreringer i Nordland noen gang.

Tornskate *Lanius collurio*

1 1k. satt i en hage øyas bensinstasjon lokalisert helt sør 13. sept. 2000. 1 1k. også 19. sept. 2001 kan tyde på at denne arten er nokså regulær på høsttrekket.

Tommy A. Andersens
første dag på bombeøya.
Foto: Martin Eggen

Rosenstær *Sturnus roseus*

1 ad. satt på Skomvær 20. sept. 2001. Denne fuglen var eneste fugl på øya, utenom en rødvingetrost. Rosenstæren ble også fanget. (M. Eggen, T. A. Andersen, S. Baines).

Pirol *Oriolus oriolus*

1 hunn satt i en hage ved Ystneset 30. sept. 2001 (S. Baines, M. Eggen, H. Eggen og T. A. Andersen); en solrik dag og med en snøvit Lofotvegg som bakgrunn for denne gule edelstenen. Første for Røst.

Stjertmeis *Aegithalos caudatus*

10-12 individer okt. 2000 utgjør kommunens andre funn. Det første skriver seg tilbake til begynnelsen av 90- tallet, da Tycko Anker-Nilssen fant en "mumifisert" i hula på Trenyken. Invasjonspreget i Nordland senhøstes 2000, til dels også i resten av landet.

Polarsisik *Carduelis hornemanni*

1- 2 ind. ble sett ilag med flokker av gråsisik på Røstlandet medio juli 2001, samt 1 ind. 11. aug. 1 ind. ble også sett på Herenyken medio juli. 2001. Ikke uvanlig i sisikflokkene, selv så tidlig som her. Opp til 6 daglig i september og oktober 2001.

Furukorsnebb *Loxia pytyopsittacus*

2 ind. ved kirka 14. juli 2001. En sjelden art på Røst.

Grankorsnebb *L. curvirostra*

Opp til 50- 60 stykker gjestet Røstlandet

samtidig i juli 2001. Trolig en del utskifting blant fuglene til stede.

Båndkorsnebb *L. leucoptera*

Typisk nok inneholdt korsnebbflokkene på sommeren også denne gang båndkorsnebb. Først ble 1 ind. sett medio juli 2001 (S. Baines), etterfulgt av 2 1k. 14. juli 2001 (M. Eggen), samt 3 ind. 15. juli 2001 (T. E. Kristiansen).

Lappspurv *Calcarius lapponicus*

Noe overraskende kanskje; lappspurv ble sett nesten daglig 13.- 17. sept. 2000, med maksimum 4 ind. Dessuten noen daglig de to siste uke av sept. 2001. Denne arten som har en utpreget østlig trekkroute, registreres sjeldent (?) på trekklokaliteter om høsten i Nordland. Det ble ikke registrert hekking på Røst i 2000. 2 par hekket i 2001 på Røstlandet.

Snøspurv *Plectrophenax nivalis*

Daglig med opptil 25 ind. i flokken i midten av sept. 2000. I 2001 ble opptil 600 fugl telt daglig siste uke av sept., muligens trakk et firesifret antall gjennom kommunen disse dagene. Store flokker rastet også. Dette er muligens vestlige (grønlandske?) fugler på trekk. Undertegnede har tidligere observert flokker på opptil 100 fugler på øyene utenfor Bodø om høsten.

PS. Alle NSKF-funn fra Røst i 2000 og 2001 er godkjent. Alle LRSK-funn er innrapportert, men noen er ennå ikke behandlet. Red.

FUGLETÅRN I LOFOTEN

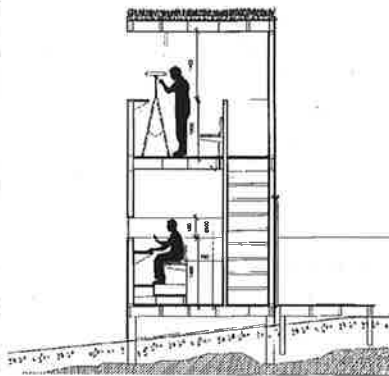
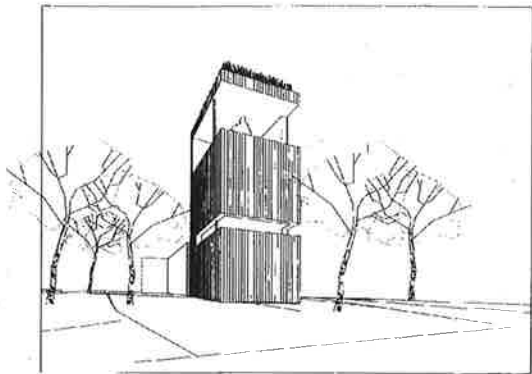
Det er selveste Statens Vegvesen som denne gang bygger, ja nettopp, fugletårn. Begivenheten er knyttet til at E 10 gjennom Lofoten er utpekt til nasjonal turistvei. Dette betyr at det i kommunene E 10 går gjennom foreligger konkrete prosjekt som skal bidra til økt kjøreopplevelse og bedre informasjon til de som ferdes langs veien.

I Vestvågøy er en vinkling i denne sammenheng å sette opp tre fugletårn i nærheten av viktige lokaliteter. Det er tre vegetasjonsrike ferskvatn som er plukket ut: Gårdsvatnet på Grundstad, Skjerpenvatnet og Storeidvatnet. Alle områdene har tradisjonelt mye fugl. Særlig

Storeidvatnet – kanskje en av Nord-Norges beste ferskvatnslokaliteter .

Fugletårnene er utarbeidet av arkitektkontoret *70°N arkitektur as* i Tromsø. Det vil bli anlagt parkeringsplasser og gangstier fram til hvert av tårnene.

Leder i NOF Vestvågøy, Harald Våge ser meget positivt på dette, og han regner med at NOF-laget blir aktiv med i oppfølginga av tårnene med tilsyn, vedlikehold og tilrettelegging for de som besøker tårnene. John Stenersen skal utarbeide informasjonstavler i samarbeid med NOF Vestvågøy.

Arkitektens tegninger av fugletårn slik det vil bli ved Gårdsvatnet og Skjerpenvatnet. Tårnet ved Storeidvatnet vil bli lavere.

SKUDDPREMIE SOM DEL AV VILTFORVALTNINGA ?

av Helge Holand

Mange kommuner i Nordland, kanskje i større grad enn i øvre deler av landet, har innført skuddpremie på fugl eller dyr som en mener er med på å skade verdier i form av husdyr eller det biologiske mangfoldet. Det er gjort en forskning på hvor vidt disse tiltakene har tilsiktet effekt. En del kunnskap er framkommet, men fremdeles er det sikkert mye kunnskap om sammenhenger som bidra til en bedre viltforvaltning.

Vedlagt følger en oversikt over kommuner i Nordland som har innført skuddpremie. I Nordland er det flere kommuner som har skuddpremie, de fleste har på mink, deretter er det vanligst på kråke og rev, 7 kommuner på ravn, 10 kommuner på gaupe og 1 kommune på røyskatt og mår.

Da ny viltlov ble vedtatt i 1981 innførte en krav om statlig godkjenning dersom kommunene innførte skuddpremieordninger. Tidligere hadde en hatt statlige skuddpremieordninger, disse ble avskaffet, men kommune sto fortsatt fritt til å lage lokale ordninger. Nå er pendelen igjen i ferd med å slå ut i retning av større lokalt selvstyre, ved at dette ansvaret sannsynligvis om kort tid igjen delegeres fra Fylkesmannen til den enkelte kommune. Direktoratet for Naturforvaltning har allerede åpnet for en slik endret praksis i brev til fylkesmennene.

Love og forskrifter

Viltloven av 29.05. 1981 regulerer jakt og skuddpremie. Den lovmessige hjemmelen for skuddpremie er viltlovens § 51, 1. ledd, som lyder:

Skuddpremie kan bare fastsettes for viltarter som har jakttid og som gjør skade. Fastsettelse av skuddpremie trenger godkjenning av fylkesmannen eller den han i samråd med direktoratet gir fullmakt.

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 17.01.01 gitt fylkesmannen mulighet til å gi kommunene fullmakt til å fastsette ordning om skuddpremie. Fylkesmannen i Nordland har i brev av 18.10.02 gitt fullmakt til kommunene til å inngå ordninger om skuddpremie. Det er lagt kriterier for dette i tråd med hva DN har gjort. Vær oppmerksom på at et vedtak om skuddpremie er et enkeltvedtak som skal begrunnes og det er klagerett. Dette vil svært sannsynlig tilsa at NOF som interesseorganisasjon har klagerett. Klageorganet er Fylkesmannen.

Forskrift om jakt og fangsttider m.m. av 11.02.2002 regulerer jakttider. Kråke var jaktbar hele året fram til 1997, da det ble innført fredning i yngletiden i perioden 1.4.-14.7. Ravn er jaktbar 10.8. – 28./29.2. Rev har jakttid 15.7 – 15.4, mink hele året. Det er

ikke tillatt med skuddpremie utenom jakttid.

Forskrift om felling av viltarter som gjør skade eller som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon av 01.09.1997 gir bestemmelser for felling av viltarter som utenom ordinære jaktbestemmelser. Det kan for eksempel være arter som gjør økonomisk skade (eks. oter i oppdrettsanlegg). Utvidet jakttid på kråke vil vurderes ut fra denne forskriften.

Utvikling av bestander av skadevilt

Jeg har undersøkt og ikke funnet at det foreligger tilgjengelig statistikk på uttak av matvilt (ryper) i den enkelte kommune, uten at jeg har funnet dette. I forhold til ei vurdering av økonomisk skade og biologisk mangfold kunne dette hatt relevans.

Utbetalingene av skuddpremie i den enkelte kommune, forteller nok mer om hvor aktivt det har vært fangstet, enn hvor vidt det har skjedd ei utvikling i bestanden.

Med bakgrunn i Vestvågøy/ Lofoten har jeg gjort en del undersøkelser om tiltak, bl.a. knyttet til at Vestvågøy kommune har vurdert sin holdning til egen skuddpremieordning. Før etableringen av avfallsdeponiet på Haugen (for 4 kommuner), ble det gjort registreringer av fugler og dyr i området, men det er ikke gjort sammenlignbare undersøkelser seinere. Tidligere fantes det betydelig med

fugl rundt avfallsdeponiet i Skifjorden, Vestvågøy, og tilsvarende i de andre Lofot-kommunene. Når avfallsdeponiet er lagt til en plass, fører dette til tilsvarende økt konsentrasjon av fugl, så lenge en ikke kan unngå at matavfallet blir tilgjengelig for fuglene. Jeg vil anta at mengden av fugl er omvendt proporsjonal med hvorvidt en lykkes med å gjøre matavfallet utilgjengelig for fugl på avfallsplassen.

Mange fuglearter som vi tradisjonelt oppfatter som standfugler kan vandre langt. Særlig gjelder dette ikke etablerte hekkefugler. Dette kan registreres i vårt nærrområde, for eksempel i forbindelse med Lofotfisket eller sildefisket. Mengder av måse (og havørn) samles som følge av fiskeriene. Våre vinterfugler av måse er sannsynligvis andre enn våre sommerfugler, dvs. et trekk delvis langs kysten, slik at vi kan overta fugler fra nord om vinteren.

Etter at Lofotfisket er over registrerer også Lofoten Avfallsselskap et betydelig tilsig av måsefugler, som i en periode fortrenger kråkefuglene på avfallsplassen.

Dette indikerer også et annet forhold. Når mattilgangen avtar eller fjernes ett sted, vil fuglene sannsynligvis i en overgangsperiode lete etter mat i nærområdet. At naboene har registrert pågangen størst i perioder hvor Lofoten Avfallsselskap har satt inn nye tiltak for å skremme vekk fugl, er

derfor forståelig. Dersom mattilgangen permanent fjernes vil fuglene forflytte seg på jakt etter bedre matkilder.

Bestandene av måse og kråke vil derfor ha sammenheng med hvilken bestand som finnes over større områder, og kan neppe løses med nedskyting lokalt. Begrensning av matkilder om vinteren, både hos bønder, fiskeri og fiskeindustri, privathushold og avfallsplass vil være den vesentlige faktoren for hvor store bestander vi har av disse fuglene.

Pattedyrene rev og mink har få fiender. Bestanden av rev har andre steder vært mye preget av skabbsmitte. Dette har så vidt jeg kjenner til ikke vært tilfelle i Vestvågøy-bestanden. Bestanden av rev og mink har imidlertid tidligere vært påvirket av pelsdyrnæringen og rømminger herfra. Uttaket av skuddpremier tyder fortsatt på det er en viss størrelse på bestanden. Mink må karakteriseres som et unaturlig element i vår fauna, brakt hit av mennesker.

Undersøkelser ang. bestander på kråke og ravn

Kråke: Det er gjort en del undersøkelser på hvor vidt kråke har innvirkning på andre fuglebestander. Ved flere tilfeller er reirpredasjon av andre spurvefugler funnet å øke i kråketerritorium og avta i økt avstand fra kråkereiret. I et studium i Sverige hvor tre hekkende kråkepar

ble fjernet, fant man at dette ikke førte til redusert predasjon i territoriet fordi flokk-kråkene (yngre fugler) økte sin del av predasjonen.

Fra et eksperiment i Trondheim hvor kråker ble fjernet ved utskyting, økte bestandene av spurvefugler parallelt med reduksjonen i kråkepopulasjonen.

Norske studier viser også at ringduer unngår kråke. Ved et forsøk i Trondheim økte bestanden av ringdue (som har etablert bestand i Vestvågøy de siste fem årene) vesentlig i et område hvor kråka ble utryddet. Kråka kan ha to effekter på ringdue; en effekt ved direkte reirpredasjon, en annen ved påvirkning av valg av hekkested.

På øyer kan man forvente at antall predatorer er mindre enn på fastlandet. Likevel førte ikke fjerning av kråkefugl på Karlsøya i Troms til økt lirypebestand, sammenlignet med kontrollterreng (Parker 1992), sannsynligvis fordi røyskatt kompenserte for kråkefuglene. Det samme vil man kunne forvente på fastlandet, bare i enda større grad, fordi her er flere predatorer til stede. Ravnen er med sin aksjonsradius kanskje viktigere predator enn kråke i fjellet.

Kråker, som en rekke andre fugler, tilpasser seg mattilgang. Det er dokumentert at kråkene tidligere var mer utpregede trekkfugler enn nå. På 1800-tallet og begynnelsen av dette århundret ble store flokker sett forlate landet (Collett 1921).

Ravn: I forbindelse med omlegginga fra søppelfyllplass til søppelforbrenning på Sunnmøre, ble det gjort en omfattende studie av ravn gjennom ringmerking, kartlegging av hekkebestand i området, kartlegging av ungeproduksjon og ringmerking av reirunger, samt studier av ravn på åteplass. Dette prosjektet er veldig relevant i forhold til hvorvidt det er hensiktsmessig med nedskyting av kråkefugl og hensikt med skuddpremieordning.

I de fleste håndbøker har det vært antatt at ravn blir kjønnsmoden og hekker etter 2-3 år. Undersøkelsene i prosjektet viser klart at dette umulig kan være mønsteret i dette området. Gjennom ringsmerkingskontroller, aldersbestemming ved fangst av fugl på søppelplass, kontroller av vingemerkede fugler og vandringsmønstre for ringmerkede fugler, tegnes et tydelig bilde av at raven ikke begynner hekking før tidligst i 5-årsalderen. De unge ravnene synes å vandre mye, men ikke særlig langt. Etablering som hekkefugler skjer forholdsvis nært opp mot fødested. Ravn på avfallsplasser er primært ikke-hekkende fugler.

Sammen med ungfugler av havørn og kongeørn har ungravnene (flokk-ravnene) rolla som åtseletere i vår natur, altså en slags gribbefunksjon. De konkurrerer tydeligvis ikke eller i svært liten grad med territorielle ravnere og opptrer således heller ikke som predatorer i vesentlig utstrekning.

På den andre siden ernærer territorieravnere seg til dels på et bredt spekter av smååtsel og organiske rester innenfor sitt territorium, dels som predatorer på insekt, småpattedyr, fuglereir og unntaksvis større dyr. Gjennom sitt territorieforsvar fra februar-mars til juli holder de effektivt bort andre ravnere. I et "metta" område med ravn er det således ikke mer enn ett par med sitt kull midtsommers, som søker næring av det som finnes i terrenget. Dette betyr derfor at den vanlige oppfatning av ravn og ravnflokker som ei belastning for fauna generelt og småvilt spesielt i våre naturområder, har lite grunnlag i biologiske fakta. Tvert om kan fjerning av territorie-forsvarende ravnere, i alle fall for en periode, åpne for matsøkende ravnere fra andre steder.

Konklusjonen fra ravnestudiene i fire øykommuner på Sunnmøre viser at søppelplassene ikke har en påviselig effekt på hekkebestand i området. Hekkebestanden er tydeligvis basert på det som finnes av naturlig næring og eventuelt fordelene ved næringsøk i jordbrukslandskapet. Hekkefuglene er strengt territorielle og holder seg i og forsvare territoriet sitt mot artsfrender mesteparten av året.

De yngre ravnene er ikke-territorielle fugler som er sosiale og opptrer flokkvis på åtsler og andre konsentrerte næringskilder. Slike flokker er således ikke et mål for bestandsstørrelsen i området, bare for mengden av mat på den aktuelle næringskilda.

Mink og rev:

Det foreligger ingen tall som kan fortelle om hvor høyt reven ble beskattet i Norge etter krigen, men siden skinnprisene var høye og både saks og gift ble anvendt, må vi anta at jakttrykket var minst like hardt som i dag. Det er likevel ingenting som tyder på at jakten hadde noen reduserende effekt på bestanden.

Fellingstallene svinget stort sett omkring samme nivået helt i fra premieordningen ble innført i 1870-80årene og fram til 1930 (20). Fellingstallene gikk deretter ned i en periode rett før krigen, fordi flere fylker sluttet å utbetale skuddpremie. Erfaringer fra andre land tyder heller ikke på at skuddpremiesystemet bidrar til å redusere en revestamme.

Det synes klart at de bestandsregulerende mekanismene innenfor en revbestand vil veksle etter forholdene. Englund og Lindstøm antar at næringen (smågnagere) direkte bestemmer revestammens størrelse i nordlige og høyereliggende strøk. Konkurransen om livsrom vil begrense bestandsstørrelsen. Reven har stor formeringsevnen. Formeringen har sammenheng med tilgang på næring. Rødreven har siden 30-årene økt betydelig i antall i Norge, bl.a. utfra bedre klima og tilgang på avfall fra mennesker og rester ved storviltjakt. Utbetaling av skuddpremier på rev øker etter gode museår, en tar altså ut et overskudd som sannsynligvis

ville regulert seg selv, grunnet mangel på mat.

I og med at Vestvågøy er ei øy kunne det vært mulig å fjerne revebestanden ved fullstendig nedskyting. Skuddpremie som delvis regulerende faktor har neppe noe langsiktig effekt. Reven er en del av en naturlig fauna i Vestvågøy, og selv om den bidrar til uttak også av annet enn smågnagere bl.a. fugler og matvilt, har reven neppe alvorlige innvirkninger på det biologiske mangfoldet. Regulering av mattilgangen kan være et vel så viktig virkemiddel.

Minken har lik reven stor reproduksjonsevne. Allerede ett år gammel er den kjønnsmoden og den kan få opp til 10 unger i kullet. Minken hevder revir, og har trolig en overskuddspopulasjon, som gjør at den står godt imot jaktpress. Hevding av revir er en sterk bestandsregulerende funksjon.

Rømte mink fra pelsdyrnæringa er grunnlaget for minken i Vestvågøys fauna. Minken er således et fremmedelement. Uttaket av mink har i forhold til skuddpremieutbetalingene vært i underkant av 100 ind. hvert år. En må anta at minken nå mer har stabilisert seg, i og med at bestanden ikke får ny tilførsel fra pelsdyrnæringa.

Vestvågøy har mange vassdrag og kystområder som kan være egnet for minken. Dette minsker muligheten til total utryddelse. Skuddpremien er forholdsvis tilfeldig, og som for rev-

en, blir det et spørsmål om hvorvidt skuddpremien har langsiktig betydning. En mer planmessig jakt/ viltforvaltning kunne vært et alternativ, for eksempel å utarbeide et opplegg sammen med den lokale foreningen for Jakt og Fiske.

Lofoten avfallsselskap

Lofoten avfallsselskap har helt siden oppstarten forsøkt å gjennomføre tiltak for å begrense tilgangen av åtsel-eterer på avfallsplassen. Mengden av fugl, viser at en ikke har lyktes i tiltakene. Et viktig tiltak som ikke har fungert er nett over avfallet, delvis fordi vinden stadig har revet i stykker nettet og fordi spesielt kråkefuglene er dyktige til å utnytte den minste åpningen for å komme inn til avfallet.

Lofoten Avfallsselskap har arbeidet med en rekke tiltak for å begrense ant. fugler og de problemer som følger med. Mengden med fugl skaper problemer for naboene, og da spesielt kråkefuglene i form av:

Ravn angriper og skremmer geitene til en geitebonde slik at geitene stresse mye, hindrer beiting og fører til redusert produksjon.

Ravn har hakket geitene i ryggen. Fugler er nærgående, skaper støy, virker truende på små barn og har også gravet opp satte poteter (begrepet fiskerbonden kan få nytt innhold når garn må legges over potetlandet).

Lofoten Avfallsselskap har ikke lyk-

kes med nett over avfallet, og da ingen forskringsselskap vil forsikre nettet, er dette tiltaket ikke i bruk. Fylkesmannen har også bortfalt krav om nett. Følgende andre tiltak er i bruk/vurderes:

Kverning av avfall/ innblanding av masse før legging i kompost gjør at det ikke er egnet mat for fugl.

Avtale med jegere om skyting av kråkefugler med rapportering til Lofoten Avfallsselskap.

Plasthubro.

Innkjøpt propankanon (sterke smell) som stresser og holder fuglene på avstand. Økt effekt kombinert med reell nedskyting av enkelte fugler. Avtale med naboer for å registrere omfang av fugl og lukt ved anlegget. Det vurderes tiltak for å begrense areal på tømning av avfall før kverning, slik at tilgangen til avfallet blir mindre. Overdekning av deponi, ny tipp og hyppigere kompostering. Nytt komposteringsområde i anlegget er under etablering. Dette bør gi enklere renhold og forbehandling av avfall under tak.

Matavfall i restavfallet fra privat-husholdninger og ikke sortert avfall fra bedrifter utgjør en tilgang på matavfall til fugl som er vanskelig å kontrollere. Tiltak for å redusere kan være viktig.

Annen type overdekningsmasse på komposten vurderes.

Lofoten Avfallsselskap er utvilsomt den største matkilda for åtselsfugler (naturens renovatører) her i Lofoten. Tiltak for å begrense mattilgang her av stor betydning.

Problemene for naboene synes spesielt sterke i perioder hvor fuglene stresses/ skytes på avfallsplassen. Jevn tilgang på mat (eller ikke) er derfor et poeng.

Fiskeria og handteringen av slo, avfall og restavfall/ forsøpling i fiskevær/tettbygde strøk spiller også inn. Trulig får ravn og kråke også viktig fortilskudd der bønder plasserer slakteavfall, kjeskrotter og anna matavfall slik at fuglene får tilgang til det. Turistbedriftene er heller ikke flinke til levere godt sortert avfall.

Jakttidsbestemmelsene

Forskrift om felling av viltarter som gjør skade eller vesentlig reduserer andre viltarters produksjon (se ovenfor) åpner for felling (i tilfeller som navnet beskriver). I følge forskriftens kap II A kan kråke og ravn (+ andre som for eksempel gråmåse og svartbak, rev mink, røyskatt) felles gjennom hele året av eier/ bruker/ rettighetshaver eller den han bemyndiger når disse gjør skade av vesentlig økonomisk betydning på en eller flere av følgende verdier: Hus, hage, åker, plante-eller frøkultur, aktivt drevne egg- og dunvær, pelsdyrfarm, fjørfeoppdrett eller viltoppdrett.

I forskriftens kap III kan fylkesmannen etter skriftlig søknad gi tillatelse til felling av viltarter utenom ordinær jakttid for arten, dersom disse vesentlig reduserer andre arters reproduksjon. Dette kunne for eksempel vur-

deres knyttet til fuglens innvirkning på rypebestanden i avfallsplassområdet. Det er imidlertid sterke krav til dokumentasjon og planmessig forvaltning.

Synet på rovvilt og renovatører har endra seg mye i moderne viltforvaltning. Stort sett er det akseptert at rovviltet har sin plass i naturen. Med den utviklinga det har vært i de fleste rovviltbestandene, er det et klart definert forvalteransvar å verne om rovviltet. Økologiske synspunkt er grunnlaget for dagens syn på rovvilt. Derimot er synet på naturens renovatører fremdeles preget av skadedyrstempelet, også når det gjelder deres plass i naturlige viltbestander. Dette har trolig delvis sammenheng med at mange av disse artene opptrer i livskraftige bestander, og at flere av disse har tilpasset seg effektivt til renovatøroppgavene som følger av det moderne mennesket.

Økt innsikt i hvordan de ulike artene opptrer og sammenhengen i naturen vil være viktig når viltpleie og tiltak mot skadedyr skal vurderes.

Bruk av skuddpremie i viltpleien blir i dag av mange ansett, utfra forskning, som tilfeldig og utilstrekkelig som metode.

Det er få vitenskapelige undersøkelser av sammenhengen mellom matvilt og kråkebestanden. Howard Parkers undersøkelsen fra Karlsøy i Troms (1984) konkluderte med at bekjempelse av kråke var et lite nyttig

tiltak for å øke lirypebestanden. Den analyse som også er gjort av ravn på Sunnmøre, sammen med flere andre analyser, tilsier at skuddpremie på kråkefugl ikke har mye for seg.

Det synes som om mye kråkefugler og en høy bestand av mink og rev i hovedsak er menneskeskapt. Det viktigste tiltaket synes derfor å være å begrense tilgangen på matavfall både i avfallsbehandlingen og som deler av næringsvirksomhet. Dersom vi ikke lykkes med dette, vil andre tiltak neppe ha særlig langsiktig effekt.

Som et alternativ til skuddpremie kan det vurderes hvorvidt det kan søkes om utvidet jakttid på kråke og ravn. Jakt på disse fuglene i hekketida, avgrenset til området rundt avfallsplassen, vil neppe kunne sies å være et brudd med fredning i hekketida utfra at det fortrinnsvis er ikke-hekkende fugler som befinner seg på avfallsplassen. Ved vesentlig økonomisk skade er det i dag mulig å felle kråke og ravn utenom jakttid. Å søke fylkesmannen om mulighet for felling knyttet til reproduksjon av andre arter synes i dette tilfelle å bli unødvendig.

For å kunne bruke skuddpremieordningen (§51) må det altså dokumenteres skade. Det er ikke tilstrekkelig at en dyre- eller fugleart forefinnes i stort antall. For eksempel har Røst betydelig større mengder av stor måse (gråmåse og svartbak; de har skuddpremie på ravn) enn hva som

finnes av kråke og ravn ved avfallsdeponiet på Haugen. Etter Lofot-sesongen flytter måseflokker, betydelig større i antall enn kråke og ravn, til avfallsdeponiet og fortrenger midlertidig kråke og ravn fra området.

Skal skuddpremieordning benyttes må det også være fordi en tror at den har en god og riktig effekt, både at viltet tilfører skade og at ordningen med skuddpremie reduserer skaden. For kommunene, som nå ser ut til å få det hele og fulle ansvar for skuddpremieordninger, bør en aktivt vurdere om det finnes alternative forslag til tiltak. Begrenset mattilgang vil nok være et viktigere middel dersom en ønsker å begrense bestander av bestemte dyr eller fugler.

Vil du vite mer:

Les Kråkeheftet som er utgitt Norsk Ornitologisk Forening.

Landbruksforlaget har gitt ut bok om viltforvaltning.

Direktoratet for Naturforvaltning og Fylkesmannen i Nordland er forvaltningsorganer med ansvar.

NOF NORDLAND – ÅRSMØTE PÅ RØST

Nordland fylkesavdeling av NOF avholdt sitt årsmøte på Røst 13.-15. september 2002. Dårlig vær gjorde dessverre sitt til at en ikke fikk fullt utbytte av turer og ekskursjoner, bl.a. måtte båttur til Skomvær avlyses. Men Røst er spennende i trekktida på høsten. Og 78 arter ble sett i løpet av årsmøtehelga. Noen heldige fikk med seg snacks som grålire, en rekke sangere (hagesanger, torsanger, munk, hauksanger, løvsanger, bøk-sanger, gransanger), lappspurv, torn-

skate og en rekke vadere.

På samlinga møtte representanter fra Rana, Sør-Salten, Bodø, Røst og Vestvågøy. NOF Nordland hadde i 2001 418 medlemmer.

På årsmøtet ble hele arbeidsutvalget gjenvalgt med Johan Sirnes som leder, kasserer Harald Våge, styremedlem Dagfinn Kolberg. Som varamedlemmer ble Ole Johansen gjenvalgt og ny 2. vara Viggo Albertsen. Ofoten lokallag står for tur som arrangør av neste års fylkessamling.

MYSTISK MÅKEDØD I HENNINGSVÆR

av John Stenersen

I løpet av et par dager i slutten av januar 2002 drev et stort antall døde måker i land i Henningsvær. Over 50 eksemplarer ble funnet i fjæresteinene – de fleste gråmåker, og noen få svartbak. Måkene var tilsynelatende helt uten ytre skader, og det var ingen ting som pekte mot noen spesiell dødsårsak. Fire gråmåker ble

derfor innsamlet og sendt til Veterinærinstituttet for analyse.

Analysene ga ikke noe entydig svar på hva fuglene hadde dødd av, men de kunne utelukke en del dødsårsaker: Fuglene var ikke avmagret og hadde et mageinnhold som utelukker at de døde av akutt matmangel. De døde heller ikke av

kjente giftstoffer (som f.eks rottegift eller salmonella), men det kan ikke utelukkes at andre giftstoffer har vært inne i bildet. Det var kaldt vær med vind i perioden, men ikke av en slik karakter at måker skulle bukke under.

Det som ble funnet ved analysen, var at fuglene var tilgriset med en klar form for fiskeolje. De hadde også

væskedannelse i lunger og underhud. Mye tyder derfor på at denne fiskeoljen har hatt samme ødeleggende effekt som tungolje på fjærdrakten, slik at den har mistet isolasjonsevnen. Trolig har fuglene frosset ihjel eller druknet som en følge av dette. Slike skader av fiskeolje er imidlertid – så vidt vi vet – ikke kjent fra tidligere.

FUGLEREGISTRERING PÅ HÅKVICLEIRA

av Edgar Edvardsen

Det ble utført registrering av fugl på Håkvikleira både vår og høst i tidsrommet 1998-2000. Registreringene ble utført av medlemmer i NOF Ofoten lokallag. Etter at dataene var samlet inn, ble disse systematisert i forhold til antall individer av hver art og når disse var registrert. Vi fikk med dette en nøyaktig oversikt over når de forskjellige artene ankommer, og hvilke arter som oppholder seg på Håkvikleira på vår og høsttrekket.

Størst antall registrerte arter ble gjort våren 1998 med 46 arter. Våren 2000 ble det registrert nesten like mange arter, nemlig 44 arter. I løpet av de 3 årene hvor det har vært utført systematisk registrering synes det som om at flest arter raster på Håkvikleira på vårtrekket. Dersom vi tar med alle artene som er registrert på lokaliteten over flere år kommer vi opp i 58 arter.

Størst antall individer utgjøres av vanlige arter som for eksempel fiskemåse, tjeld og en del standfugler i området. I tillegg er det observert en

del spesielle arter for lokaliteten, bla. ble 1 dvergmåse observert i mai 1995. Gravand, gulneblom og polarsnipe observeres jevnlig, dog i varierende antall, på lokaliteten. Lappspove og sotsnipe er sett på vårtrekket enkelte år, mens gråstrupedykker er observert 1 gang på høsten i 2000. Denne er for øvrig også sett tidligere i Ofotfjorden. Arten holder trolig på å etablere seg som hekkefugl i Nord-Norge. Kortnebbgås ble observert første gang i 2001. På sjøen utenfor Håkvikleira sees både vår og høst store flokker av sjøorre og svartand. Begge artene står på Rødlista over arter som bør overvåkes.

Håkvikleira er en viktig fuglelokalitet i Ofotenområdet, samtidig som området ofte benyttes til rekreasjon for beboerne i nærheten. Dessuten er Leira et av de siste nærområdene til Narvik by som ikke er vesentlig berørt av utbygging. Det er derfor å håpe at vi får beholde området uberørt både til glede for fugler, fuglekikkere og andre som ønsker å oppleve natur og fugleliv like utenfor Narvik by's stuedør.

FUGLER I NORDLAND – 2001

LRSK-rapport

Av Harald Våge

LRSK har også i år 2001 bestått av Frantz Sortland, John Stenersen og Harald Våge(sekretær). Alle som har sendt melding om observasjoner til LRSK takkes herved. Uten dere ingen rapport. Takk til Bjørn H. Røsshag, Kjell A. Meyer, Martin Eggen og Paul Shimmings for å ha lest korrektur. En særlig takk til Per Ole Syvertsen som også har bidratt med mange gode rapport-skrivningsråd.

I år har LRSK har hatt ett møte (i påska). På møtet, som fant sted hos John Stenersen i Henningsvær, ble alle vanskelige saker tatt opp. Gjennom året har vi hatt jevnlig kontakt med hverandre, både via telefon, e-post og vanlig post. I 2001 har LRSK behandlet 95 saker, mot 51 i 2000. Den store økningen skyldes flere positive faktorer. Nevner: LRSK-medlemmene er blitt mer aktive for å få inn saker, vi har fått en bedre dialog med mange av observatørene slik at flere nå sender inn sine saker, mange er dessuten flinke til å legger inn observasjoner på *fugler.net* eller tilsvarende sider. Alt dette gjør det lettere for oss i LRSK å få inn ting. Av årets saker ble 3 ikke godkjent. En sak er ikke ferdigbehandlet. For denne ønskes

mer informasjon før endelig avgjørelse. Resten, altså hele 91 saker, ble godkjent. En utsatt sak fra 2000 ble også ferdigbehandlet. Denne ble ikke godkjent.

Dato uten årstall er fra 2001. Dersom ikke annet er nevnt, er funnene plassert i kategori A. (spontan forekommende). Kategori C gjelder fugler som naturlig hører hjemme i andre områder, men som nå, etter utsetting/forvilling reproducerer i vill tilstand i Europa og opprettholder frittlevende bestander uten behov for supplerende utsetninger.

Har LRSK-Nordland færre enn 25-30 godkjente funn av en art i sitt arkiv, er funnummeret tatt med i rapporten. Er det flere enn 3 observatører vil det i rapporten stå: NNN(navn på hovedobs.) m.f. (Navn på alle observatørene fåes ved henvendelse til sekretæren).

Hvilke arten som må beskrives for godkjenning (X-arter) og hvilke som kun skal innrapporteres (O-arter), finnes i *Fuglerapporteringsliste for Nordland*. Denne fåes ved henvendelse til LRSK-sekretæren eller det enkelte

lokallag. Det samme gjelder rapporteringskjema til LRSK/NSKF.

Fuglerapporteringslista finnes også på *fugler.net*.

Følgende endringer er foretatt i *Fuglerapporteringsliste for Nordland*: Løvmeis har fått "O" i Meløy. Grunnen er at arten ser ut til å opptre regelmessig her. Unge makrell- og rødnebbterner har fått "O" siden disse nok er vanligere enn antatt. Status for snøgås skal være D (en vet ikke sikkert hvor fuglen kommer fra), ikke C.

Ingen nye arter eller underarter for Nordland i denne rapporten. Dette betyr ikke at NSKF gjør en dårligere jobb enn i fjor, men at det er kort tid siden 2000-rapporten for Nordland kom. Noe informasjon fra NSKF har vi likevel. *Enghauk* fra 1993 er godkjent som 1. funn i Nordland. Av en eller annen grunn er ikke denne tatt med i noen tidligere LRSK-rapport, dette selv om den er med i NSKF's årsrapport i Vår Fuglefauna 5/95. Den er imidlertid tatt med i totalantallet for Nordland som da fortsatt har 317 ulike påviste/godkjente arter. Videre er Norges 1. obs. av *bronseibis* siden 1945 med i denne rapporten. Til slutt nevnes at *purpurhegre* fra Vestvågøy ble underkjent. Det viste seg at det dreide seg om en

"purpurhegre-farget" gråhegre. Det er ikke kjent hvorfor fuglen var misfarget, eller hva fargen kom av.

Forklaringer:

*/** bak datoen betyr at observasjonen er godkjent av LRSK/NSKF

(D) bak */** betyr at observasjonen er dokumentert ved foto, video, lyd eller død fugl.

M = hann F = hunn ad. = voksen, utfarget fugl ind. = individ

1K/2K osv angir fugl i sitt 1./2. osv kalender år.

2K+ betyr at fuglen er født i fjor eller tidligere. (Er i sitt 2. kalenderår eller eldre.)

Saker som ønskes tatt inn i 2002-rapporten må sendes LRSK-sekretæren innen 1/3-2003.

Adresse (ny!): Harald Våge, Ramsvikveien 147, 8370 LEKNES e-post:

harald.vage@c2i.net

For NSKF er tilsvarende frist 1/2-2003.

O-observasjoner som er lagt inn på *fugler.net*, blir tatt med i LRSK-rapportene. Det samme gjelder for observasjoner lagt inn på andre nettsider, men da må vi få et hint om hvor disse finnes. For X-observasjoner er det ingen endring. Disse skal fortsatt beskrives.

ARTSGJENNOMGANG.

Smålom *Gavia stellata*

Høye antall: Ca. 100 ind. v/Klungset, Fauske 14/5 (MEG).

74 ind. på Lofotens ytterside under sjøfugltellingene 23/2-16/3 (NVL).

Tidenes nest høyeste registrering.

Storlom *Gavia arctica*

Vinterobs.: 1 ind. Kleivan, Vestvågøy 28/12* (HVÅ, Inge A. Strømnes).

Islom *Gavia immer*

Høyt antall: 25 ind. på Lofotens ytterside under sjøfugltellingene 23/2-16/3 er rekord (NVL).

Gulneblom *Gavia adamsii*

Høyt antall: 55 ind. på Lofotens ytterside under sjøfugltellingene 23/2-16/3 er rekord (NVL).

Vårobs.: 4 ind. i Saltenfjorden, Bodø og 3 ind. Klungsett, Fauske 26/5 (NBL).

Dvergdykker *Tachybaptus ruficollis*

1 ind. i vinterdrakt, Hestøysundet, Herøy 27-28/1 og 10/2 (AIO,COL). Samme sted 1 ind. sammen med ringnebbdykker (ikke ferdigbehandlet hos NSKF) 12/3 (AIO,COL) + 17/3 (PHS m. fl.). Også sett 13/4* (PSH m.fl.). Sannsynligvis ble samme ind. også sett 12/11+9/12 (Se LRSK 2000). 2 ind. Taska, Herøysundet, Herøy 24/2 (AIO,COL). Helt sikkert snakk om minst 3 forskjellige fugler totalt (AIO,COL)*. Alt foran betraktes som totalt 2 funn.

1 ind. Alsvåg, Øksnes 23/1* (BHR).

1 ind. (2K) i Evjestraumen, Vestvågøy 7/3* (HVÅ).

1 ind. på Steine, Vestvågøy 11/4* (HHO,JGJ). Samme ind. som ble sett her i des. 2000?

1 ind. (1K) Førevatnet, Straumereservatet, Bø 21/10* (BHR).

Fra 2000: 1 ind. Førevatnet, Straumereservatet, Bø 24/10* (BHR).

Funn nr. 20-26 i Nordland.

Toppdykker *Podiceps cristatus*

1 ind. i Vinjevika, Gimsøya, Vågan 27/4* (HVÅ) + 31/5* (FSO). Funn nr. 7 i Nordland.

Gråstrupedykker *Podiceps grisegena*

Alstahaug: 1 ind. Haugsfjorden 11/3 og 1 ind. Hamnesleira, Offersøy, 6/7 (PSH).

Bodø: 5 ind. Godøy, Bodø 11-15/5 (MEG) og 2 ind. Saltstraumen (MEG, HEE).

Fauske: Klungset: 2 ind. 14/5, 5 ind. 9/8, 3 ind. 13/8 og 2 ind. 15/9 (MEG, HEG [ikke 14/5]). Dessuten 3 ind. samme sted 22/10 (VIA, VWE).

Steigen: 1 ind. Straumfjord 27/2, 2 ind. i sommerdrakt i Nordfoldfjæra 6/5 og 2 ind. i Fuglevatn 8/6. Alle (GEP). Ingen hekking påvist.

Sortland: 1 ind. i Vikosen 24/9 (BHR).

Vega: 1 ind. Langskjæret v/Vallsjø 11/3 og 2 ind. 13/4, samt 1 ind. Færsetvatnet 20/11 (JAN).

Vestvågøy: 1 ind. i Steinfjorden, 23/2 (BKL, JGL).

Vågan: Overvintrer i Vinjevika, Gimsøya. Største antall: min. 8 ind. 28/1 og 7 ind. 7/10 (JST).

1 ind. i full sommerdrakt samme sted 31/8 (HVÅ). 6 ind. v/Laukvik 10-16/3 (FSO). Overvintrer?

Horndykker *Podiceps auritus*

Vinterobs.: 2 ind. Klungsett, Fauske 6/1 (VIA, VWE).

1-3 ind. på Lilleidet, Vestvågøy 4+17+21/1 (HV, HH, JJ).

3 ind. i Vinjevika, Gimsøya, Vågan 28/1 og min 10 ind. samme sted 23/11 (JST).

2 ind. Å, Andøy 18/2 (EBE, MIR).

3 ind. nord i Sortlandsundet, Sortland 26/2 (BHR).

1 ind. Stokkvær, Vega 27/3 (JAN).

Grålire *Puffinus griseus*

1 ind. på Røsthavet, mellom Røst og Værøy, 17/9* (SBA).

1 ind. v/Røstlandet, Røst 21/9* (MEG) og 1 ind. samme sted 26/9* (MEG, TRA, SBA).

Fra 2000: 1 ind. vest for fuglefjellene, Røst 6/8* (MEG, THE).

Havsvale *Hydrobates pelagicus*

7 ind. fanget og merket på Eggum, Vestvågøy i månedsskiftet aug./sept. (HVÅ, HHO, JGJ).

24 ind. fanget (21 merket) på Hovden, Bø på to netter i sept. (natt til 20. og 21.) (BHR).

Havsule *Morus bassanus*

Hekkeendring: Fuglene ankom som vanlig Hovsflesa, Vågan tidlig på våren, men forlot siden holmene uten å hekke. Kanskje grunnen var de ca. 130 steinkobbene som ble oppdaget ca. 10/4. (kilde: FSO).

Gråhegre *Ardea cinera*

Høye antall: 81 ind. på Sør-Herøy-siden, Herøy 27/1 (AIO, COL).

70 ind. Kjellerhaugvatnet naturreservat, Vega 3/4 (JAN).

Bronseibis *Plegadis falcinellus*

Fra 1997: 2 ind. Hestøysund, Alstahaug primo sept.** (D) (Morten Hofstad Jensen). Observasjonen, som er den første i Norge siden 1945, er nr. 2 i Nordland. Den første må vi helt tilbake til 1835 for å finne. 1 ind. ble da skutt i Bodø.

Knoppsvane *Cygnus olor*

Hekking: 9 ad. + 1 par m/2 unger i Grunnfjord, Øksnes 11/8 (EBE).
Andre obs.: 11 ind. Grunnfjordområdet 23/1 og 9 ind. 27/11, Øksnes (BHR).
9-10 ind. Nordmela, 8-10/4 (EBE) og hhv 6 og 8 ind. i Skogvollbukta, 16/7+9/8 (BHR). Begge Andøy.
Opptil 8 ind. i Saltisområdet, Vestvågøy 22/8-2/12 (HVÅ m.fl).
8 ind. Ljønesøya, Skjerstad medium september (VIA,VWE).

Dvergsvane *Cygnus columbianus*

Fra 2000: 1 ind. Saltvatnet, Straumereservatet, Bø 13/5* (BHR). Funn nr. 7 i Nordland.

Sangsvane *Cygnus cygnus*

Hekking: Alt er fra Vesterålen. Andøy: 10 par fikk fram minst 36 flygedyktige unger (BHR).
Bø: 1 par m/5 unger v/Saltvatnet og 1 m/3-4 unger v/Langvatn, Straume, Bø 12/8 (EBE). 5 par fikk frem 23 flygedyktige unger (BHR). NB! Overlapping sannsynlig her.
Sortland: 1 par fikk fram 4 flygedyktige unger (BHR).
Mulig hekking: 1 ad. Salsvannet, Nord-Herøy, Herøy 7/6 – mulig hekkeforsøk (PHS).
Høye antall: H.h.v 101 og 106 ind. i Skogvollbukta, 16/7+9/8 (BHR) og min. 112 ind. på strekningen Stave-Nordmela, 3/8 (EBE) Begge Andøy.
133 ind.(herav 38 1K-fugler) 3/12 (NVL) og hele 177 ind. (52 1K) 28/12 (HVÅ, Inge A. Strømnes) på Vestvågøy.
Sommerobs.: 11 ind. Markvatn, Steigen 18/6 (GPE).
2 ind. i Farstadvatnet 10/6 (HHO) og 2 ad. på Bollemyrene 19/6 (HVÅ), begge Vestvågøy.
2 ad. Hammesvalen, Offersøy, Alstahaug 23/6 og 1 ad. samme sted 20/7 (PHS).
Registrert i Grunnvannet Naturreservat, Ballangen i juli (HØD).
2 ad. for 7. året på rad rundt Skasvannet (m.fl. vann), Skjerstad hele sommeren (MEG, m.fl.).

Sædgås *Anser fabalis*

1 ind. (*A.f.fabalis*) Sør-Herøy, Herøy 1/5* (PHS).
1 ind. Rise, Sortland 13/5* (BHR).

Kortnebbgås *Anser brachyryhynchus*

Sommerobs.: 1 ind. Å, Andøy 10/8 (EBE).

Vinterobs.: 2 ind. overvintret på Rønvikjordene (NBL).

Trekk: Min. 5356 ind. på vårtrekk i Herøy/Alstahaug/Vega/Vevelstad i perioden 21/4-25/5 og min. 11.256 ind. på høsttrekk i perioden 17/9-16/10 i Alstahaug/Vega (PSH, m.fl.).

Tundragås *Anser albifrons*

Fugler som viste karakterene til den vestlige underarten *flavirostris*:

2 ad. v/Storeidvatnet, Vestvågøy 9/5* (HHO,HVÅ,JST).

15 ind.(13 2K+ 2 1K) Tjøtta, Alstahaug 27/9* (PSH,LHA).

5 ad. på Røstlandet, Røst fra 30/9 til midt i okt.* (MEG m.fl).

1 ind. Liland, Vestvågøy ca. 1 uke fram t.o.m. 2/10* (HVÅ, Per-Johan Høyen).

18 ind. (14 ad.+4 1K) v/Storeidvatnet, Vestvågøy 6-13/10* (NVL).

Fugler som viste karakterene til den østlige underarten *albifrons*:

1 ind. Rise, Sortland 13/5* (BHR).

Andre observasjoner: 2 ind. v/Svolvær 27/1 (FSO).

2 ind.(1 par?) beitet Vallsjø 6/6 (JAN).

Fra 2000: 6 ind. , herav 2 ad. som viste karakterene til den vestlige underarten *flavirostris* og en familie på 4 som viste karakterene til den østlige underarten *albifrons*, på Røstlandet, Røst i midten av sept. (MEG) og 2 ind. samme sted 7-8/10 (AGU).

Grågås *Anser anser*

Høye antall vår: Bl.a. 750 ind. Vandve, Dønna 14/5 (PSH, KIS).

708 ind. på hovedøya, Vega 19/4 (JAN).

Høye antall høst: Bl.a. 1255 i Herøy 2/8 og 326 Mindland, Alstahaug 6/8 (PSH).

2020 ind. på hovedøya, Vega 5-8/8 (JAN).

Sen obs.: 6 ind. Tjøtta, Alstahaug 1/11 (PSH). Disse er muligens islandske fugler. Da de ankom Tjøtta, var det mange uker siden det hadde vært sett grågås i området. Dessuten dukket de opp omtrent samtidig med halsmerkede grågjess andre steder i Norge. Disse gjessene var merket i Skotland/Island.

3 ind. (fra Island?) Sveavatnet, Vega 4/12 (JAN).

Stripegås *Anser indicus*

1 ad. Karbuvatnet og Viksjøen, Vega hhv 8+9/8 (JAN, Arne Follestad).

1 ind. på Gimsøya, Vågan 26/8 (JST).

Funnene, nr. 19 og 20 i Nordland, plasseres i kategori C. Høyalpin art som naturlig hører hjemme i Sentral-Asia.

Snøgås *Anser caerulescens*

1 ind. (2K+) Sellevoldalen, Andøy 11/5*(BHR). 2 ind. er avbildet i Ottar 1/2002 (D)*. Bildet er tatt i Vesterålen våren 2001. Minst 2 ind. besøkte altså området.

Funnet, nr. 16 i Nordland. Plasseres i kategori D – noe som betyr at en ikke vet om dette er rømte fangenskapsfugler, eller om fuglen har nådd landet ved egen hjelp. Arten hører naturlig hjemme i Nord-Amerika.

Kanadagås *Branta canadensis*

Vinterobservasjoner: Tjøtta, Alstahaug: 9 ind. 1/1-9/4 og 7 ind. 6/9-31/12 (PSH).

Kanadagås er plassert i kategori C. Arten hører naturlig hjemme i Nord-Amerika.

Hvitkingås *Branta leucopsis*

Vårtrekk: 29/4-23/5 i Herøy/Dønna. Høyest antall på Tenna, Sør- og Nord-Herøy, Herøy 9/5 med 1850 ind. (PSH,KIS).

Sommerobs.: Oversomret for 3. året sammen med et par kanadagås på Kvitblikkvannet, Fauske (VIA,VWE).

Ringgås *Branta bernicla*

Fugler som viste karakterene til den "lysbukete" underarten *hrota*:

6 ind. på holme v/Skomvær, Røst 25/5* (SBA).

Andre obs.: 1 ind. på sjøen ved Gullsvågsjøen, Vega 28/8(JAN).

2 flokker, hver på ca. 80 ind. over Vestvågøy (Toftan og Kvalnes) 21+22/9 (HVÅ).

9 ind. over Laukvik, Vågan 21/9 (FSO).

Fra 2000: 16 ind. over Røstlandet 14/9 (MEG).

Gravand *Tadorna tadorna*

Hekking: Hekket som vanlig i Vestvågøy: på "yttersida" v/Sandøyrene (23 ind. her 10/6 [JGJ]), men min. 1 par også på "innersida" innerst i Buksnesfjorden : 1 par m/7 store unger i Svanvatnet 2/8 (HHO,HVÅ).

Flere par hekket i Vega, men alt trolig mislykket (JAN).

Sett med unger på Håkvikleira, Narvik i juli(?) (Braseth, meldt til HØD).

1 par m/5 store unger Risøyvatnet, Andøy 13/7 (BHR).

5 par hekket på Tjøtta, Alstahaug (PSH).

Snadderand *Anas strepera*

3 ind. (1F,2M) Skjørisen, Straumereservatet, Bø 18/5+12/6* (BHR).

1 M Saltisen, Vestvågøy 25/5* (HMY).

Ostjøenna, Tjøtta, Alstahaug: 1 par 5/6*, 1 M 8-9/9* og 1 F 11-19/9* (PSH).

Fra 2000: 1 par v/Bodøsjøen, Bodø 6/5* (THE, m.fl)

1 par Skjørisen 3 og 8/6* , 1 M Saltvatnet 14/6*. Alle Straumereservatet, Bø (BHR).
1 M i eklipsedrakt Røst 9/7* (THE).

Krikkand *Anas crecca*

Vinterobs.: Alstahaug: 1 M i småbåthavna 6/12 og 1 M i Sundet 17/12, Tjøtta, (PSH).

Bodø: 2 ind. overvintret v/Bodøsjøen (NBL). 2 M i Bodø havn 31/12 (MEG).

Meløy: 1 M Vallsjøen, 13/1 (ØBI, m.fl).

Sørfold: 4 ind. overvintret v/Straumen (NBL).

Vestvågøy: 1 M på Eggum 17/1 (JST) og 1 ind. på Kvalnes 20/1 (HHO).

Stjertand *Anas acuta*

Høyt antall: 27 ind. på strekningen Skjerpvatnet - Gravidal, Vestvågøy, flest i Halsvågen 6/9 (FSO). Hekking sannsynlig i kommunen da familiegrupper ble sett om høsten.

Knekkand *Anas querquedula*

1 M Saltstraumen, Bodø 11/5 (MEG).

1 par Reppen, Rødøy 10/6 (NSS).

1 2K+ M Prestegården, Tjøtta, Alstahaug 4/9 (PSH).

Skjeand *Anas clypeata*

Hekking: Sannsynlig på Vega (JAN).

Vinterobs.: Overvintret flere år på rad i Straumen, Sørfold (NBL).

Fra 2000: Hekking: Min. 1 par hekket på Røst (MEG). Ingen hekking i 2001 etter at kommunen har ødelagt et av de viktigste våtmarksområdene på øya (MEG).

Toppand *Aythya fuligula*

Vinterobs.: 17 ind. overvintret Straumen, Sørfold (NBL).

Praktærfugl *Somateria spectabilis*

Sein vår-/sommerobservasjon: Som vanlig en del observasjoner v/Røst (MEG).

Stellerand *Polysticta stelleri*

Andenes havn, Andøy: 3F 8/1, 41 ind. (inkl. 10 M) 12/4 og 30-50 ind. 20/12 (EBE).

Svartand *Melanitta nigra*

Hekking i nordfylket: 1 F m/1 unge, Kvalnes, Andøy (EBE).

Flere par med hekkeadferd i Skogvollreservatet, Andøy 25/5 (BHR).

Sjøorre *Melanitta fusca*

Større antall: Ca. 610 ind. v/Offersøy, Alstahaug 6/7 (PSH).

Siland *Mergus serrator*

Større antall: Ca. 500 ind, Hysvær fjorden, Vega 15+18/9 (JAN).

Sivhauk *Circus aeruginosus*

1 ind. (1K) Tjøtta, Alstahaug 5/9* (PSH). Funn nr. 10 i Nordland.

Myrhauk *Circus cyaneus*

1 ind. (1K) Prestegården, Tjøtta, Alstahaug 14/9* (PSH). Funn nr. 14 i Nordland.

Enghauk *Circus pygargus*

Fra 1993: 1 ind. (1K) på Røstlandet, Røst 16/8** (SBA). Funn nr. 1 i Nordland.

Hønehauk *Accipiter gentilis*

Hekking: 1 par m/2 unger Dypåsen, Ballangen (HØD).

3 par med min. 7 unger i Sortland (BHR).

2 par med 7 unger i Hadsel (BHR).

Se også rapport side 32-33 i Havørna nr. 12 for 2001.

Spurvehauk *Accipiter nisus*

Hekking: Håfjellet (granfelt), Ballangen (HØD).

2 par med ukjent antall unger i Hadsel (BHR).

1 par med ukjent antall unger i Andøy (BHR).

Fiskeørn *Pandion haliaetus*

1 ind. på trekk vest av Vandve, Dønna 14/5* (PSH,KIS).

Tårnfalk *Falco tinnunculus*

Vinterobservasjoner: 1 ad. M Saura, Andøy 18/2 (EBE,MIR).

1 ad. M på Hugla, Nesna 18/2 (AIO).

1 ind. Morfjorden 17/2 og 1 F Morfjordneset 24/12, begge Hadsel (FSO).

Vandrefalk *Falco peregrinus*

Vinterobs.: 1 ind. Sundet, Tjøtta, Alstahaug 14/1 (PSH).

Vannrikse *Rallus aquaticus*

1 ind. sør for Hestlangen, Vega 21/1* (JAN). Funn nr. 20 i Nordland.

Sivhøne *Gallinula chloropus*

1 ind. Halså, Meløy i juni (Heidi Solhaug).

Sothøne *Fulica atra*

1 ind. Klevatnet på Andenes, Andøy 15/7 (EBE).

1 ind. Sveavatnet og 1 ind. Kjellerhaugvatnet 13/9, 9+19/10, begge Vega (JAN).

1 ind. i Ostadvatnet, Vestvågøy, 31/10-3/11 (BKL, HVÅ).

1 ind. i forkommen tilstand v/Langvassdeltaet, Rana 4/12 (Hans Leiråmo).
Overlevde.

Trane *Grus grus*

Hekking: 2 par i Langvassdeltaet, Rana. Hvert av parene fikk en unge på vingene. Muligens hekket også et tredje par (ARA, KAM, POS). Særdeles mange observasjoner av arten omkring Rana og Hemnes, særlig vår og høst (NRL).

Andre obs.: 1 ind. Igerøy, Vega 12/3 og flere uker fremover (I. Grindhaug).

1 ind. på trekk, Tjøtta Alstahaug 18/4 (PSH).

1 ind. v/Vareid, Flakstad ca. 25/4 (Peter Elvestrand, Einar Kristoffersen).

1 ind. Laxaa, Steigen 4/5 (Øystein Laxaa).

1 ind. o/Ballstad 26/5 (Geir Lakselvhaug) og 1 ind. o/Toftan 10/6 (HVÅ), begge Vestvågøy.

5 spillende ind. ved Seinesvannet, Bodø 9/6 (TEK, Helge Dypfest).

2 ind. Røssåga v/Bjerka, Hemnes 21/7 (PSH, LHA, POS).

Boltit *Charadrius morinellus*

Hekking: 3 par funnet hekkende (2, 3 og 4 i kullene) Burfjellet, Rana (ARA).

Andre obs.: Inntil 28 ind. flyplassen, Tjøtta, Alstahaug 27+28/5 (PSH, T.H.Carlsen). Ny art for øya.

Heilo *Pluvialis apricaria*

Større antall: 250 ind. på Røstlandet 11-12/9. Trolig rekord for øya (MEG).

Tundralo *Pluvialis squatarola*

Sommerobs. 1 ind. (2K+) Ramsa, Andøy 15/7* (D) (EBE). 2. juliobs. i Nordland.

Andre obs. Hhv. 1,1,5 og 10 ind. på Røst 9-12/8 under ekskursjon med NOF, avd Oslo og Akershus (Morten Bergan, POS m.fl.). Relativt vanlig på Røst om høsten (MEG).

1 ind. v/Knausholmen, Tjøtta, Alstahaug 29/9 (POS, AEN).

1 ind. på Gimsøya, Vågan ca. 20/8 (JST).

2 ind. Kjulsviken, Vega 16/9 (JAN).

7 ind. på Dvergbergmyrene, Andøy 23/9 (BHR).

Vipe *Vanellus vanellus*

Vinterobs.: 1 ind. v/Laukvik, Vågan 29/1 (FSO).

Fra 2000: Større antall: 200 ind. rastende på Røstlandet, Røst først i juli. Rekord for øya (MEG).

Sandløper *Calidris alba*

Tidlig obs.: 2 ind. i Vinjevika, Gimsøya, Vågan 31/5 (FSO).

2 ind. på Sand, Hadsel 3/6 (FSO).

Fra 2000: Sommerobs.: 9 ind. på Røstlandet, Røst 24-25/6 (MEG).

Dvergsnipe *Calidris minuta*

Tidlig-/sommerobs.: 3 ind. Valen, Vallsjø 28/5 (JAN).

3 ind. i Svanvatnet, Vestvågøy 11/6 (HHO,HVÅ).

Temmincksnipe *Calidris temminckii*

Hekking: Minst 2 flygedyktige unger på Sandøya, Vestvågøy 22/7 (JST).

Tundrasnipe *Calidris ferruginea*

Vårobs.: 1 ind. i Nordfoldfjæra, Steigen 10/5 (GPE).

Kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus*

Fra 2000: 1 død fugl, kattedrept (?), på Røstlandet, Røst medio sept. (SBA).

Enkeltbekkasin *Gallinago gallinago*

Vinterobs.: 1-2 ind. Tjøtta, Alstahaug 3-25/1 (PSH).

1 ind. på Hunstad, Bodø 31/12 (MEG).

1 ind. i området Sandnes-Mehus, Nesna 27/1 (NRL).

1 ind. sett ulike steder i Herøy 10+11+25/2 (AIO,COL).

1 ind. i Pettvika, Vestvågøy 7/1 (HVÅ).

1 ind. Kolstad, Vega 11/1 (Ronny Johansen).

Rugde *Scolopax rusticola*

Vinterobs.: 1 ind. v/Laukvik, Vågan 10/12 (FSO).

Svarthalespove *Limosa limosa*

Hekking: 1 par Andøy flystasjon. 4 pull. ringmerket (EBE).

Andre obs. (ikke sommerobs. fra Lofoten/Vesterålen): 1 ind. i Kabelvåg 19/4, 1 par i Svolvær 25/4 og 1 ind. v/Laukvik 26/4, alle Vågan (FSO).

1 ind. Ostjønna, Tjøtta, Alstahaug 3+27/5 (PSH).

1 ind. Tennvalen, 11/5 (PSH,EBE) og 1 ind. Eholmen 17/5 (PSH), begge Tenna, Herøy.

- 1 ind. Engasjyen naturreservat, Rana 13/5 (AEN).
2 ind. Valnesfjord, Fauske 20/5 (ØBI, OBI).
1 ind. Vallabotnet, Hemnes 22/5 (KAM, POS).
1 ind. Valen, Vallsjø 28/5-3/6 og 1 ind. Nerosen 29/5, begge Vega (JAN).
1 ind.(ua. *L.l.islandica*) Stemland, Fauske 14/5 (MEG).
1 ind.(ua. *L.l.islandica*) Bodøsjøen, Bodø 15/5 (MEG).
Opptil 5 ind. sporadisk på Røst fra medio mai til 11/6 (MEG).
3 ind. ved Stokkland, Fauske 17/6 (VIA,VWE)

Lappspove *Limosa lapponica*

- Sommerobs.:* Andøy: 81 ind. Ramsa 1/7 og 2 ind. Sellevoll 29/7-3/8 (EBE).
Hhv. 15,5,6 og 10 ind. på Røst 9-12/8 under ekskursjon med NOF, avd Oslo og Akershus (Morten Bergan, POS m.fl.).
1 ind. Klungset, Fauske 9-13/8 (MEG).
Sen obs.: 1 ind. på Sommarhus, Hadsel 25/11 (FSO).

Gluttnipe *Tringa nebularia*

- Sen obs.:* 1 ind. på Røstlandet, Røst til ut i nov. (MEG).

Sotsnipe *Tringa erythropus*

- Tidlig obs.:* 1 ind. v/Laukvik, Vågan 11/5 (FSO).
Sen obs.: 1 ind. Vallsjø, Vega, 6/10 (JAN).
Noen ind. først i oktober på Røst (MEG).
Fra 2000: 1 ind. til 8/10 på Røst (MEG).

Skogsnipe *Tringa ochropus*

- Tidlig obs.:* 1 ind. v/Ostjøenna, Tjøtta, Alstahaug 24/4* (PHS).
Andre obs.: 2 ind. Næstbyholmen, Saltdal 18/5 (ØBI, ABI, OBI).
1 ind. Valla, Hemnes 27/5 (KAM).
1 ind. på potensiell hekkeplass v/Fagerlia, Rana 18/6 (POS, AEN).
2 ind. Valen, Vallsjø, Vega, 19/5 (JAN).

Grønnstilk *Tringa glareola*

- Fra 2000. Sen obs.:* 1 ind. på Røst 7/10* (D) (AGU).

Svømmesnipe *Phalaropus lobatus*

- Kysthekking:* Noen få par på Røstlandet. Både i 2000 og 2001 (MEG).
Min. 10 par med hekkeadferd i Skogvollreservatet, Andøy 25/5 (BHR).

Polarjo *Stercorarius pomarinus*

- 2 ind. av den lyse fasen på Røsthavet, Røst 16/6* (SBA).

1 ad. (F?) Skomvær fyr, Røst 20/9* (MEG,SBA,TRA).
1 ind. v/Norneskipet, Alstahaug 24/10* (Thom Ole Vadö).
Fra 2000: 6 ind. Notskallen, Røst 5/7* (D) (Tycho Anker-Nilssen).

Storjo *Catharacta skua*

1 ind. v/Norneskipet, Alstahaug 19/5 (Thom Ole Vadö).
1 ind. utenfor Eggum, Vestvågøy 15/7 (JST).
1 ind. v/Røstlandet, Røst 9/8 og 2-3 ind. v/Skomvær, Røst 10/8. Begge under ekskursjon med NOF, avd Oslo og Akershus (Morten Bergan, POS m.fl.). Sees regelmessig utenfor fugleøyene på Røst. Flest obs. sensommer og tidlig høst (MEG).

Dvergmåke *Larus minutus*

2 ind. Dypåsen naturreservat, Ballangen 1/7* (HØD).
2 ad. (1 par) i Skogvollreservatet, Andøy 6+17/7* (BHR). Viste hekkeadferd. Funn nr. 20 og 21 i Nordland.

Sildemåke *Larus fuscus*

10-12 ind. på Røst om sommeren. 3-4 par hekker. De fleste viste karakterene til mellomformer, trolig mellom sørlige og vestlige populasjoner. 1 ad. viste karakterene til den britiske underarten *graellsii*. Den nordlige underarten, *fuscus*, er sjelden. Kun noen få fugler hver sommer. (MEG).

Storjo ved Røst Foto: John Stenersen

Gråmåke/svartbak *Larus argentatus/L. marinus*

Høye antall: 5000-10.000 ind. på Røst i sept. 2000 og 2001. Ca. 2/3 var svartbak (MEG).

Polarmåke *Larus hyperboreus*

Sommerobs.: 1 2K Andenes havn, Andøy 27/7 (EBE).

Rødnebbterne *Sterna paradisaea*

2K-fugler: Røst: ca. 200 ind. i 2000 og ca. 150 i 2001 holdt seg på Røstlandet gjennom sommeren. Disse unge fuglene dannet ofte egne flokker ved siden av hekkekoloniene.(MEG).

Polarlomvi *Uria lomvia*

1 ind. Laukvik, Vågan 10+16/3* (FSO).

Min. 1 ind. Henningsvær, Vågan 12-14+29-31/3* (D) (JST).

1 ind. i delvis sommerdrakt v/Gåsværbøyen, Meløy 24/4* (MFA).

Lunde *Fratercula arctica*

Uvanlig sted: 1 ind. funnet død (fersk) Moholmen, Mo i Rana, Rana 5/2 (KAM).

Polarlomvi i Henningsvær Foto: John Stenersen

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto*

1 ind. Parkveien, Tjøtta, Alstahaug 29/5 (PSH). Ny art for øya.

2 ind. Kirkeveien, Sandnessjøen, Alstahaug 3/12 (PSH).

2 ind. i Henningsvær, Vågan fra ca. 15/7 og ut i des. (JST).

Turteldue *Streptopelia turtur*

Fra 2000: 1 ind. (1K) Røstlandet, Røst 13/9 til -minst medio okt.* (MEG,HEG).

Hubro *Bubo bubo*

1 ind. Kjellerhaugvatnet naturr. 18/6 og 1 ind. Eidemsliene naturr. 20/6, begge Vega (JAN).

Snøugle *Nyctea scandiaca*

1 M på Gylseth, Steigen 21/4 (GPE).

Haukugle *Surnia ulula*

Hekking: 1 kasse, Høgbakken, Ballangen (HØD).

Sannsynlig hekking: 5 ind. i samme tre 26/7 v/Kjelvatn, Fauske (Kjell Lund Olsen).

Spurveugle *Glaucidium passerinum*

Sommerobs.: 1 ind. Bjærangsdalen, Meløy 26/5 (SBI).

Hornugle *Asio otus*

Hekking: 1 par m/min. 1 unge Stuvland, Aldra, Lurøy. Revirrop nesten hver kveld i sept.-okt.

(Fam. Benjaminsen, KAM).

Andre obs.: 1 ind. på Sommarhus, Hadsel 21/1 (FSO).

Jordugle *Asio flammeus*

Vinterobs.: 1 ind. i Laukvik, Vågan 8/1* (FSO).

1 ind. på Sommarhus, Hadsel 21/1* (FSO).

Perleugle *Aegolius funereus*

Hekking: 1 kasse, Høgbakken, Ballangen (HØD).

Tårnseiler *Apus apus*

Hekking: Rognan, Saltdal og Ildgruben, Rana både i 2000 og 2001 (POS).

Andre obs.: Ca. 15 ind. nær Fauske stasjon, Fauske 28/8 og 1 ind. i

"Dragkryset", Tysfjord samme kveld (POS).

Hærfugl *Upupa epops*

1 ind. Håvik, Narvik "en dag i sept."* (D) (Per Ivar Jakslund).

1 ind. Messingslett, Dunderlandsdalen, Rana 4/9* (Synnøve Hansen).

Vendehals *Jynx torquilla*

1 ind. Engavågen, Meløy 31/5 (ØBI).

1 ind. på Sandberg, Vestvågøy 27/5-4/6 (Johan Sirnes).

Gråspett *Picus canus*

1 F Svinnes 21/2 (THJ, Ola Vistnes), 1 ind. Valen 22/10 (PSH) og 1 F Knausholmen 28/10 (PSH), alle Tjøtta, Alstahaug.

1 M Øverdal, Rana 6/3 (Kato Forseng).

1 ind. Korgen, Hemnes 1/10 (Jan Sande).

1 ind. Engavågen, Meløy 18/7 (ØBI).

Svartspett *Dryocopus martius*

Sannsynlig hekking: 1 par Skonseng, Rana (Espen Dahl).

Andre obs.:

1 ind. v/sørenden av Drevsjøen, Vefsn 9/2 (POS).

1 ind. Bjerangsdalen 21/1 (Bjørn Dahl) og 1 ind. Halså primo mars (Linas Solhaug), begge Meløy.

1 ind. Forsenget, Dalselv, Rana i april (Thorbjørn Thomassen).

1 ind. Hauan, Langvatnet, Rana 5/5 (Thomas Bjugn) og primo sept. (Øystein Langvann).

1 ind. Valla, 3/9 (KAM), 1 ind. hørt Korgen 2-4/6 (KAM) og 1 ind. Simaklubben 10/10 (Kristian Sivertsen), alle Hemnes.

Flaggspett *Dendrocopos major*

Invasjonspreget opptreden mange steder i løpet av året.

Dvergspett *Dendrocopos minor*

Hekking: Et gammelt reirhull i osp, Skeilia sommeren 2001 og et gammelt reir v/Einangen sommeren 2000, begge Alsten, Alstahaug (PSH).

Andre obs.: 1 ind. Næstbyholmen, Saltdal 18/5 (ØBI, ABI, OBI).

Tretåspett *Picoides tridactylus*

Registret i Melkedalen, Ballangen i okt. (HØD).

Fjellerke *Eremophila alpestris*

1 M v/"flyplassen" på Tjøtta, Alstahaug 27-28/5* (PSH). Funn nr. 10 i Nordland.

Sandsvale *Riparia riparia*

Hekking: 3 hekkelokaliteter på Mindland, Alstahaug. Størst: 45 reirhull i Mindtangen (PSH).

Fra Rana (POS): ca. 10 par Jamtjorda 17/6, ca. 50 reirhull sør for Steinbekken 16/7 (få fugler sett om kvelden), ca. 50 reirhull Bjerklia 16/7 (14 ad. og 3 1K ringmerket 3/8) og ca. 10 reirhull Forsbakken 29/7. Ca. 120 reirhull Villmoen, Hemnes 4/8 (POS).

20 par **Åmøya**, Skarsvatnet, **Meløy juli** (KAM).

To kolonier (10+20 hull) nær kirkegården på Vik, Vestvågøy (HVÅ).

Heiplierke *Anthus pratensis*

Fra 2000. Vinterobs.: 1 ind. Bodøsjøen, Bodø 19/12* (MEG).

Tartarpiplerke *Anthus trivialis*

Min. 3 ind. på Røstlandet, Røst i perioden 21/9 til først i okt.* (MEG m.fl.).

Funn nr. 5 i Nordland.

Svartryggerle *Motacilla alba yarrellii*

1 M i Henningsvær, Vågan 7-8/4* (D) (JST).

1 M på gården Storvollenget i Grønnfjelldalen, Rana 22/6* (POS, Erling Storvolleng som eier gården). Fuglen kom sannsynligvis til gården ved månedsskiftet april/mai og var der i hvert fall til 13/7.

Funn nr. 5 og 6 i Nordland av denne underarten av linerle.

Gjerdsmett *Troglodytes troglodytes*

Vinterobs.: Alstahaug: 1 ind. Tjøtta, Alstahaug januar – mars og 1 ind. Skeilia, 4/12 (PSH).

Bodø: 1 ind. overvintret på Bliksvær (Alf Pedersen).

Dønna: 1 ind. Nordøyvågen, Dønnes, 24/2 (AIO, COL).

Herøy: 1 ind. sett på 4 ulike lokaliteter i perioden 28/1-18/3 (AIO, COL).

Lurøy: 1 ind. Nesøya, Sør-Nesøy, 3/3 (AIO, COL).

Meløy: 1 ind. Halså, 20/12 (OBI). 1 ind. Spildra, 25/12 (overvintret nesten årlig) (MFA).

Nesna: 1 ind. Nesna 11/2 (AIO, COL).

Rødøy: 1 ind. Nord-Nesøy, Rødøy 17-18/3 (AIO, COL).

Vega: 1 ind. Viksåsleirene, 2/1 (JAN).

Jernspurv *Prunella modularis*

Vinterobs.: 1 ind. Bliksvær, Bodø vinteren 2000-01* (MEG, Alf Pedersen).

Rødstrupe *Erithacus rubecula*

Vinterobs.: Bodø: 1 ind. overvintret på Hundstadmoen (Harald Misund).

Rana: 1 ind. Åga, Rana ved flere anledninger vinteren 2000/2001 (Randolf Larsen).

1 ind. overvintret Grubhei, Rana 2000/2001 (KAM).

1 ind. på foringsplass Røssvoll, Rana 5/2 (Oddrun Hansen).

Røst: 1 ind. overvintret på Røstlandet, vinteren 2000/2001 (MEG).

Skjerstad: 1 ind. overvintret på Evenseth (Helge Dypfest).

Vega: 1 ind. Sellebuhaugen 19/3 (Ronny Johansen) og flere om vinteren på Nes (Johanna Pedersen).

Svartrødstjert *Phoenicurus ochruros*

1 ind. (mulig F, 1K) Bjæringen, Meløy 13-14/5* (D) (ØBI, AIB, OIB).

Fra 2000: 1 hunnfarget ind. Røstlandet, Røst 7/10* (AGU).

Funn nr. 9 og 10 i Nordland.

Rødstjert *Phoenicurus phoenicurus*

Fra 2000. Sen obs.: 2 hunnfagede ind. (1K?) Røstlandet, Røst 7+8/10* (AGU).

Steinskvett *Oenanthe oenanthe*

1 ind. (1K) som ble ringmerket på Toftan, Vestvågøy 22/9* (D) (HVÅ) viste karakterene til den store grønlandske underarten *leucorhoa*.

Fra 2000: 1 ind. (1K) som viste karakterene til den store grønlandske underarten *leucorhoa*, ble ringmerket på Røst (MEG).

Dette er de første sikre observasjonene av denne underarten i Nordland. Det er imidlertid sannsynlig at underarten opptrer regelmessig om høsten. På Vestvågøy er det mistanke om flere observasjoner fra tidligere år (HVÅ). Det samme gjelder for Røst (MEG).

Ringtrost *Turdus torquatus*

Tidlig obs.: 1 ind. v/Laukvik, Vågan 19/3 (FSO).

Måltrost *Turdus philomelos*

Vinterobs.: 1 ind. v/Laukvik, Vågan 10/12 (FSO).

Duetrost *Turdus viscivorus*

1 ind. Utskarpen, Rana 25/5* (AEN). Funn nr. 3 i Nordland.

Gresshoppesanger *Locustella naevia*

1 M Engavågen, Meløy 2/7* (ØBI, OBI). Funn nr. 5 i Nordland.

Hauksanger *Sylvia nisoria*

1 ind. (1K) på Røstlandet, Røst 21/9* (MEG, TRA).

1 ind. ringmerket v /skolen, Myken, Rødøy 15/10* (D) (TKO).

1 ind. ringmerket, Rønvikjordene, Bodø 30/8* (D) (SGR).

Fra 2000: 3 ind. (1K) ringmerket, Rønvikjordene, Bodø i august* (D) (SGR).

Funn nr. 9 - 14 i Nordland.

Møller *Sylvia curruca*

Fra 2000: 1 ind. (trolig 1K) Røstlandet, Røst 17/9* (MEG).

Tornsanger *Sylvia communis*

4 (3?) syngende hanner flere steder (Tjøtta, Mindlandet, Søvik) i Alstahaug siste uka i mai (PSH).

Hagesanger *Sylvia borin*

Sen obs.: "En del" fugler på Røst i okt. (MEG).

Fra 2000. Sen obs.: 1 ind. på Røst 8/10 (MEG).

Munk *Sylvia atricapilla*

Vinterobs.: Alstahaug: 1 F Parkveien, Tjøtta, 1/3 (PSH).

Bodø: 2-3 ind. I Bodø (NBL).

Herøy: 1 M på foringsplass Silvalen, fra midten av des. 2000; sist sett 11/3-01 (Olaf M. Olsen).

Meløy: 1 ind. Øra, 14/2 (MFA) og 1 M+1 F Vallsjøen, Meløy hele vinteren (Jan Ole Tindvik).

Vågan: 1 ind. i Laukvik, i jan. og i nov./des. (FSO).

Gulbrynsanger *Phylloscopus inornatus*

1 ind. ringmerket Laukvik, Vågan 30/9* (FSO).

Fra 2000: 1 ind. ringmerket, Rønvikjordene, Bodø 15/9* (D) (THE,SGR).

Funn nr. 27 og 28 i Nordland.

Bøksanger *Phylloscopus sibilatrix*

1 M Bjærangsdalen, Meløy 23/7 (ØBI).

Fuglekonge *Regulus regulus*

Vinterobs.: 2 ind. Steirolia, Sortland 17/1 (BHR).

1 ind. Halså, Meløy 28/1 (ØBI, JBJ).

1 ind. Storvatnet, Tjøtta, Alstahaug 13/12 (PSH).

Svarthvit fluesnapper *Ficedula hypoleuca*

Fra 2000: Sen. obs.: 1 ind. på Røst 7-8/10* (D) (AGU).

Stjertmeis *Aegithalos caudatus*

Rester fra 2000-invasjonen: Bodø: 15 ind. på Bliksvær 182 (Alf Pedersen).

Fauske: 20 ind. på Fauske (VIA,VWE).

Sortland: 8 ind. i Steirolia 8/3 (BHR).

Liten invasjon også i år:

Rana: Ca. 12 ind. Utskarpen, Rana 15/10 (Stig Lundmo).

Sortland: 6 ind. Lamarka 28/10 (BHR).

Vestvågøy: 5-7 ind. på Klevstad 28/10 (BKL), 1 ind. på Krogtoft 31/10 (BKL) og 5-6 ind. på Ballstad ca. 15/11 (John Gunnar Halse).

Vågan: 8 ind. i Svolvær 26/10 og 6 ind. 13/11 samme sted (Ingrid Arctander).

Fra 2000: Invasjonen dette året nådde også Røst: 10-12 ind. i okt. Det 2. funnet her. (MEG).

Løvmeis *Parus palustris*

2 ind. (1K) ringmerket Spildra, Meløy hhv 23/7 og 6/10 (MAF).

Fra 2000: 2 ind. (2K+) ringmerket Spildra, Meløy 11/11 (MAF).

Etter det LRSK kjenner til, er Meløy artens eneste "faste" lokalitet i fylket. Se også innledningen.

Lappmeis *Parus cinctus*

1 ind. ringmerket på Rønvikjordene, Bødø 4/10 (D) (SRG). Ny art for kommunen.

2 ind. v/ Annavatnet, Fauske 20/10 (Kjell Lund Olsen).

Svartmeis *Parus ater*

Nordfylket: Flere ind. enn normalt i Sortland 24/4 (BHR).

Blåmeis *Parus caeruleus*

Hekking i flere fuglekasser på Tjøtta, Alstahaug (PSH).

Obs. fra nordfylket: En liten invasjon Lofoten i høst:

Vestvågøy: 2 ind. Klevstad 11/11-3/12 (BKL) og 1 ind. Ballstad ca. 15/11 (John Gunnar Halse).

Vågan: 1-2 ind. jevnlig året gjennom i Svolvær (Ingrid Arctander). 4 ind. i Laukvik 1/10 (FSO).

Trekryper *Certhia familiaris*

Ovservert på Fauske hele året med 3 ind. som høyeste antall (VIA,VWE).

1 ind. Nesna, 17/2 og 20/3 (AIO,COL).

1 ind. Skeilia, Alstahaug 4/12 (PSH).
1-3 ind. Tjøtta, Alstahaug 6-7/12 (PSH).

Pirol *Oriolus oriolus*

1 ind., trolig ad. F, Røstlandet, Røst 30/9* (MEG, SBA m.fl). Funn nr. 5 i Nordland.

Tornskate *Lanius collurio*

1 ind. (1K) Røstlandet, Røst 19/9* (MEG). *Fra 2000*: 1 ind. (1K) Røstlandet, Røst 13/9* (MEG).
Funn nr. 16 og 17 i Nordland.

Varsler *Lanius excubitor*

Hekking: 5 unger ble om sommeren ringmerket på Leirosmyra, Steigen (SRG).
1 ind. Sørfjorden, Gildeskål 29/9 (PSH).
Fra 1999: 2 ind. Ramskjellvatnet, Saltdal juni (Kristian Sivertsen).
1 ind. Reinfellia, Rana juli (Kristian Sivertsen).

Lavskrike *Perisoreus infaustus*

2 ind. Halså, Meløy 27/12 (Einar Torset).

Kaie *Corvus monedula*

1 ind. Tjøtta, Alstahaug 5+10/4 (PSH,THJ).
1 ind. Røssvoll, Rana 15/4 (Thomas Bjugn).
1 ind. Bjæringen, Meløy 20/5 (SBI).
1 ind. Storvolleng, Grønnfjelldalen, Rana 10-12/6 (Erling Storvolleng).
1 ind. i Leknesfjæra, Vestvågøy 28/9 (HVÅ).

Kornkråke *Corvus frugilegus*

1 ad. Sandnes kirkegård, Sandnessjøen, Alstahaug 23/1 (AIO).
1 ind. Tjøtta, Alstahaug 20-21/4 (PSH).
1 ind. Storforshei, Rana 26/4 (Inger Anne Mikaelson).

Svartkråke *Corvus corone corone*

1 ind. på bade plass under "fjellet" i Svolvær, Vågan 15/2* (FSO).
Funn nr. 7 i Nordland av denne underarten av kråke.

Bokfink *Fringilla coelebs*

Vinterobs.: 1 F jan.-mars og 1M nov.-des. Tjøtta, Alstahaug (PSH).
Inntil 6 ind. (4F+2M) sett en rekke ganger på Nesna i perioden 18/1-27/2 (AIO,COL).

1 ind. på Gravdal, Vestvågøy 1-6/1 (HHO).
1 M Steirolia, Sortland 17+27/1 (BHR).

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*

Vinterobs.: 1 F i Parkveien, Tjøtta, Alstahaug jan.-mars (PSH).
1-2 F sett en rekke ganger på Nesna i perioden 21/1-21/2 (AIO,COL).
1 ind. Vallsjø, Vega 9/2 (JAN).
Opptil 6 ind. på Gravdal, Vestvågøy ut året (HHO).

Grønnfink *Carduelis chloris*

Større antall: Ca. 260 ind. Tjøtta, Alstahaug 16/1 (PSH).

Stillits *Carduelis carduelis*

2 ind. Kråvikvatnet og Russerkirkegården, Tjøtta 1/11* (PSH). Funn nr. 6. i Nordland.

Grønnsisik *Carduelis spinus*

Hekking: Nyutfloyne unger på Gravdal, Vestvågøy 28/8 (FSO). Ny hekkeart for øya.
Uvanlig mange ind. i Sortland. Noen var allerede gått til hekking 24/4 (BHR).

Tornirisk *Carduelis cannabina*

1 F Ostjønna, Tjøtta, Alstahaug 27/5* (PSH). Ny art for Alstahaug.
Funn nr. 7 i Nordland etter 1955.

Gråsisik *Carduelis flammea*

Større antall: En flokk på ca. 3500 ind. Ostjønna, Tjøtta, Alstahaug 30/7 (PSH).
Flere 100.000 ind. i Salten i juli – august (NBL). 6500 ringmerket (SRG).

Brunsisik *Carduelis cabaret*

1 ind. (samme?) sett 3 ganger i perioden 26/3-12/4* i Parkveien Tjøtta, Alstahaug. Ringmerket 12/4. (PSH).
1 ind. ringmerket, Laukvik, Vågan 20/5* (D) (FSO).
Arten var, på grunn av usikker status, en X-art (beskrivningsart) en kort periode.
92 ind. ringmerket i løpet av sesongen (SRG). De fleste i Bødø, men også 3 på Spildra, Meløy.

Båndkorsnebb *Loxia leucoptera*

3 ind. (1K) på Røstlandet, Røst 14/7* (MEG).
1 ind. (1K) på Husøya, Træna 9-10/7* (D) (TKO, Lars Gøran Moen, Knut Sørensen).

Konglebit *Pinicola enucleator*

4 ind. Halså, Meløy 28/1 (ØBL, JBJ).

3 ind. Utskarpen, Rana 20/1 (Stig Lundmo).

26 ind, Marhaug, Steigen 5/2 (GPE).

4 ind. Tilrenshatten v/Brønnøysund, Brønnøy i månedsskiftet jan./feb.
(Trygve Nortvet).

3 ind. Tjongsfjord, Rødøy medio mars (Helga Saksen Hammer).

Flere flokker (den største på 23 ind.) Steinbekkhågen-Langtjønna, Rana 24/10
(Thomas Bjugn).

Kjernebiter *Coccothraustes coccothraustes*

1 F Storjord, Beiarn 4/11* (D) (Per Pedersen).

1 M Grubhei, Rana 3-4/8* (D) (Wencke Storvoll).

Lappspurv *Calcarius lapponicus*

Tidlig obs.: 3 ind. Tjøtta, Alstahaug 29/4* (PSH).

Hekking: Som vanlig noen par på Gimsøymyrene, Vågan (HVÅ).

Min. 5 par med hekkeadferd i i Skogvollreservatet, Andøy 25/5 (BHR).

2 par på Røstlandet, Røst. Ingen i 2000 (MEG).

Gulspurv *Emberiza citrinella*

Vinterobservasjoner: Maks. 45 ind. Parkveien, Tjøtta, Alstahaug 21/1 (PSH).

Lofoten: 1 F i Laukvik, Vågan fra først i mars til 19/4 (F50).

Vierspurv *Emberiza rustica*

1 M Altern, Rana 3/6* (AEN). Funn nr. 4 i Nordland.

Svartryggerle i Henningsvær.

Foto: John Stenersen

Rettinger: 2000-rapporten.

Selv om en forsøker etter beste evne, også ved hjelp fra andre, å unngå feil, blir det alltid noe å rette:

Alaskasnipe *Calidris melanotos*

1 ind. (1K?) på Røstlandet, Røst 12-15/10** (MEG). 3.obs. i Nordland.

Denne observasjonen er fra 1999, ikke 2000.

Gravand *Tadorna tadorna*

Par m/4 pull. I Bøpøle naturreservat sørøst for Berg, Sømna 24/6 (POS m.fl.).

Observatør skal være: POS

Voksne og ungekull sett ved Sleneset, Lurøy 23/6. Antall ikke notert (POS m.fl.).

Dato skal være 23/7.

Konglebit *Pinicola enucleator*

Rana: 1 hunnfarget Ytterskaret 4/11.

Observatør skal være: POS.

Observatørliste:

ABI-Asle Birkelund

AEN-Arne Engås

AGU= Andreas Gullberg

AIO-Atle I. Olsen

ARA-Asmund Ravnå

BHR-Bjørn H. Røsshag

BKL-Børge Klevstad

COL-Cecilia Olsen

EBE-Espen Bergersen

FSO-Frantz Sortland

GPE-Geir M. Pedersen

HEG-Håvard Eggen

HHO-Helge Emil Holand

HVÅ-Harald Våge

HØD-Harry Ødegaard

JAN-Johan Antonsen

JBj-Jonas Bjørkli

JGJ-John Gunnar Juliussen

JST-John Stenersen

KAM-Kjell A. Meyer

KIS-Kjell Isaksen

LHA-Lise Hatten

MEG-Martin Eggen

MFA-Magnar Fagerli

MIR-Magnus Irgens

NRL-NOF Rana lokallag

NBL-NOF Bodø lokallag

NVL-NOF Vestvågøy lokallag

NSS-NOF Sør-Salten lokallag

OBI-Ole Birkelund

POS-Per Ole Syvertsen

PSH-Paul Shimmings

SBI-Sverre Birkelund

SBA-Steve Baines

SRG-Salten Ringmerkingsgruppe

THE-Thor Edgar Kristiansen

THJ-Tom Hjeljestad

TKO-Terje Kolaas

TRA-Truls A. Andersen

VIA-Viggo I. Albertsen

VWE-Veronica Wennberg

ØBI-Øystein Birkelund

Høsttrekk hos kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* på Helgelandsskysten 1999 – 2002

av Paul Shimmings og Johan Antonsen

Bakgrunn

Det at kortnebbgåsa passerer kysten vår på trekk til og fra hekkplassene på Svalbard hver vår og høst er nok et kjent fenomen for de fleste av leserne. Særlig kjent er det at tusener av gjess raster i Vesterålen på vårtrekk. I en årrekke har både forskere og lokale ornitologer fulgte nøye med artens bevegelses mellom overvintringsområder i Danmark, Nederland og Belgia og hekkområder på Svalbard. Mange individer mellomander i Norge særlig i Trøndelag (både på våren og høsten) og i Vesterålen (på våren). Observasjoner av kortnebbgås på trekk forbi Sør-Helgeland har blitt foretatt både på våren og høsten i en årrekke. Det blir observert et mindre antall (men allikevel flere hundre eller tusener av kortnebbgjess på vårtrekk).

Mye har blitt skrevet om kortnebbgås på vårtrekk, og mye av dagens forskningen dreier seg om undersøkelser av gjess som kommer i konflikt med landbruk på våren. Men det er på høsten at man kan observere skikkelig store mengder med kortnebbgjess på trekk forbi Helgelandsskysten, så lenge observasjonsforholdene er rett. Siden 1999 har begge forfatterne utført tellinger av kortnebbgås på

trekk forbi Helgelandsskysten i siste halvdel i september og første halvdel i oktober. Denne artikkelen oppsummerer observasjoner som ble gjort av kortnebbgås på høsttrekk forbi Helgelandsskysten i perioden 1999 – 2002.

Metodikken

Tellinger ble gjort fra forskjellige observasjonspunkter på Sør-Helgeland, men hovedsakelig fra Tjøtta i Alstahaug og på Vega. Ved noen anledninger ble tellinger gjort fra andre steder som f.eks. fra Herøy og fra Vandve. Alle disse steder ligger i trekkroute for kortnebbgjess. Noen flokker har blitt sett både fra Tjøtta og fra Vega. Ved å notere klokkeslett, trekk-retning og flokk-størrelse er det mulig å utelukke dobbelregistreringer. Tellinger ble også mottatt fra andre observatører.

Resultater: Tellinger

Antall gås sett hver høst i perioden 1999 - 2002 er presentert i Tabell 1. Det går fram av dataene at tidspunkt for trekket variere mye. Antall som ble observert kan varierer mye avhengig av faktorer som vindforhold, lysforhold m.m. Noen flokker kan trekke forbi når det er mørkt. I 2002 var det problemer på

grunn av både regn og vind som gjorde observasjonene vanskelig mens siktet kunne beskrives som bra i årene 1999, 2000 og 2001.

Tabell 2 oppsummer antall kortnebbgjess som ble registrert hver høst på trekk forbi Helgelandskysten. Antall er justert for å utelukke dobbelregistreringer av for eksempel flokker som rastet og beitet i enkelte områder flere dager på rad (f.eks. flokken som beitet på Tjøtta høsten 2001).

Hovedmengden, det vil si den største daglig antall for hvert år, ble sett på følgende datoer i perioden: 24. september 1999, 20. september 2000, 22. september 2001, og 22. september 2002. Antallet som ble sett på datoen med høyest antall var 1469 i 1999, 15719 i 2000, 7155 i 2001, og 2088 i 2002. I alle disse 4 år er det påfallende at hovedtrekket av kortnebbgjess har funnet sted i den tredje uken i september.

Tabell 2. Antall kortnebbgjess sett på høsttrekk forbi Sør-Helgeland i årene 1999 – 2002.

år	antall gjess
1999	3863
2000	16928
2001	10715
2002	3163

Tabell 1. Daglig antall kortnebbgås registrert på trekk forbi Helgelandskysten på høsten 1999 – 2002.

dato	1999	2000	2001	2002
14. sep				70
15. sep.				
16. sep.				
17. sep.			33	
18. sep.				658
19. sep.	130	74		1
20. sep.		15 719		50
21. sep.	80	424		132
22. sep.	730		7155	2088
23. sep.	337		2866	
24. sep.	1469		515	
25. sep.			10	
26. sep.		549	10	1
27. sep.		111		
28. sep.				108
29. sep.				149
30. sep.	500		31	5
1. okt.	435		11	
2. okt.	82		11	
3. okt.	100	3	11	
4. okt.			11	
5. okt.			11	
6. okt.			11	
7. okt.			84	
8. okt.				
9. okt.			79	
10. okt.			76	
11. okt.			68	
12. okt.			68	
13. okt.			68	
14. okt.			68	
15. okt.		42	68	
16. okt.			68	
17. okt.				
:				
:				
29. okt.		6		

Høsten 2000 skiller seg ut ved at så mange kortnebbgjess ble registrert på trekk forbi Sør-Helgeland, med et samlet antall på 16928 individer registrert (Tabell 2). Dette er ca. 45 % av den hele bestanden av kortnebbgjess som hekker på Svalbard (Madsen m.fl. 1999). Mest interessant var at mesteparten av disse ble notert på kun én dag (15719 individer på 20. september, Tabell 1). Også i 2001 ble det også sett mye gås på trekk (10715, Tabell 1), noen som utgjør ca. 29 % av bestanden på Svalbard.

Trekkhøyde

Høyde over havet for trekkende flokker med kortnebbgjess observert

på sørtrekk på høsten har blitt notert kun for de flokker som trakk forbi Vega (Tabell 3). Flygehøyde varierer mye avhengig av flere forhold, bl.a. vindstyrke, og flokker som flyr lavt over havet gjør det oftest i sterk motvind.

Rastende flokker på høsttrekk

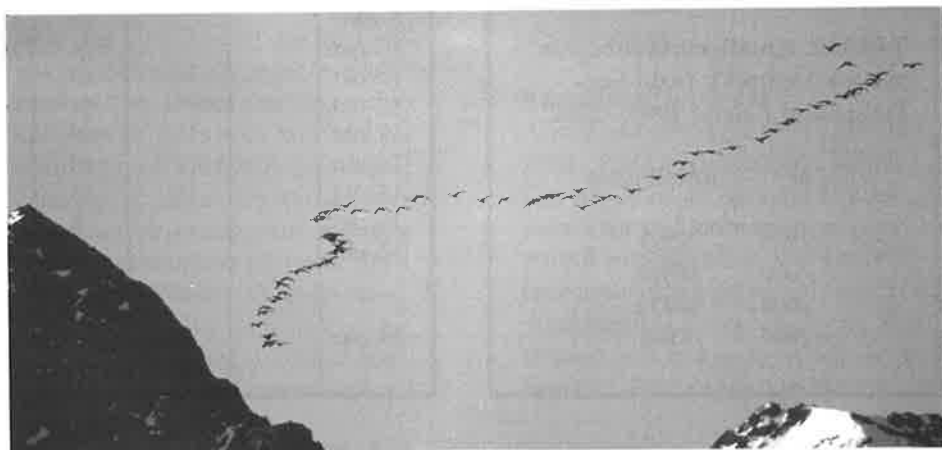
I enkelte år har kortnebbgjess mellomlandet på Helgelandskysten på høsttrekk. F.eks. er det observert følgende rastende grupper:

2000

20. september, ved kl. 12:00 ble det sett 3 flokker på tilsammen ca. 400 ind. kom like etter hverandre lavt over Kilvær fjorden (Vega). Disse landet på sjøen ca. 2 km nord for

Tabell 3. Gjennomsnittlige flygehøyde hos kortnebbgås sett på trekk forbi Helgelandskysten 2000 – 2002.

År	2000	2001	2002
gjennomsnitt flygehøyde (m.o.h.)	132	278	430
antall flokker	52	16	10

Vallsjø (Vega). De trakk videre etter ca. 15 min. hvilepause.

2001

Den 22. september ble en flokk med 6 kortnebbgjess observert på Prestegården på Tjøtta (Alstahaug).

Dagen etter var det 10 individer (alle 2K+) på samme sted. Disse 10 ble sett regelmessig fram til 30. september.

Den 1. oktober var det 11 kortnebbgjess på Tjøtta, men dette var antakelig en ny flokk (siden det var 2 1K.- fugler i flokken). Disse var fortsatt tilstede til og med 7. oktober.

Deretter økte flokken til 84 individer (derav 10 familiegrupper). Mellom 10. – 16. oktober var 68 av disse sett hver dag på Tjøtta, for det meste på en åker med mye spillkorn.

En flokk med 10 kortnebbgås ble observert på Lund ved Søvik (Alstahaug) 30. september.

2002

En flokk på 108 individer ble notert ved Ostjønna naturreservat på Tjøtta (Alstahaug) 28. september. Det var fortsatt 99 individer på Tjøtta dagen etter (29. september), inntil 2 individer ble skutt og da forlot hele flokken øya. Det ble også sett en flokk på ca. 50 individer rastende i fjæra ved Offersøy (Alstahaug) 29. september.

En flokk på 5 individer ble sett rastende på østsiden av Dønna 30. september.

Å se på gås på trekk er etter manges mening (inkludert forfatterne!) en spennende opplevelse. I Nordland er det mulig å se flere arter gås på trekk, hovedsakelig grå-, kortnebb-

og hvitkinngjess. Dra derfor til egnede trekklokaliteter på høsten eller på våren og opplev dette. Du trenger ikke å stå og telle fuglene, men hvis du gjør dette så er det mange som er interessert i å motta opplysningene.

Takk!

Takk til Lise Hatten, Frode Nilsen, Ole Ergen Fjelldal og Skjalg Høberg som har supplert tellingene med tilleggsdata.

Litteratur

Madsen, J., Kuijken, E., Meire, P., Cottaar, F., Haitjema, T., Nicolaisen, P.I., Bønes, T. & Mehlum, F. 1999. Pinkfooted Goose *Anser brachyrhynchus*: Svalbard. Sider 82 – 93 i: Madsen, J., Cracknell, G. & Fox A.D. 1999. Goose populations of the Western Palearctic. A review of status and distribution. Wetlands International Publ. No. 48, Wetlands International, Wageningen, The Netherlands. National Environmental Research Institute, Rønde, Denmark. 344 sider.

Forfatternes adresser:

Paul Shimmings
Postboks 90,
8860 Tjøtta

Johan Antonsen
Vallsjø,
8980 Vega

Hvordan skiller man grågås og kortnebbgås i flukt?

av Paul Shimmings

Størrelse: grågås er som regel større enn kortnebbgås men det er en del overlap. Uansett er det vanskelig å bedømme størrelse hos gjess i flukt, med mindre det er en blandingsflokk med 2 eller flere arter.

Kroppsform: grågås er en kraftigere fugl enn kortnebbgås, og særlig hodet virker relativt stort.

Hals og hode: jevnfarget lysegrå hos grågås, mens hos kortnebbgås er hodet mørkere enn halsen.

Vingeoverside: vingeoverside er blågrå i farge hos kortnebbgås, med lite kontrast, mens overside av vingen hos grågås viser en ganske tydelig lysgrå felt.

Vingeunderside: har en lys framdel hos grågås, med kontrast med bakkerste delen av undervingen. Hos kortnebbgås er vingeundersiden jevnemørk.

Lyd: lyden er forskjellige mellom disse to arter. Grågås har en dypere fluktlåt enn kortnebbgås (kortnebbgås høres mer musikalsk ut). Forskjellen i lyd kan høres selv på lange avstander.

LOFOTEN RINGMERKINGSGRUPPE.

GJENFUNN OG KONTROLLER.

Av Harald Våge

Lofoten RG ble startet i 1987. Frem til og med 1990 var navnet Vestvågøy RG. Ved utgangen av 2001 hadde vi i alt merket 42.641 fugler av 98 ulike arter. Over 90% av fuglene er merket på følgende tre lokaliteter: Toftan og Svarholt i Vestvågøy og Laukvik i Vågan kommune.

Skal her gi en kort oversikt over fugler med ring som er funnet i Lofoten, og fugler merket i Lofoten, men funnet igjen andre steder. Vi har også mange gjenfunn og kontroller innen Lofoten, men disse er ikke tatt med her.

Forklaringer:

Kontroll: betyr at fuglen er fanget på nytt og satt fri av ringmerker.

Gjenfunn: betyr i de fleste tilfeller død fugl.

Funn brukes som fellesbetegnelse.

Våre fugler: Fugler vi har merket i Lofoten, men som andre har funnet.

Fremmede fugler: Fugler som er funnet i Lofoten, men merket andre steder.

Tid: betyr tiden mellom merking og funn.

Avstand: betyr avstanden mellom merkested og funnsted. Alle tall i km.

Ofte brukes bare kortformen: (tid/avstand) i ().

hhv: hen holds vis

Skulle det være noen som ønsker flere detaljer, er det bare å ta kontakt med Harald Våge.

Artsgjennomgang.

Tall i () etter fuglenavnet viser hvor mange individer av denne arten Lofoten RG har merket.

Havhest (0).

Fremmede fugler. 1 ind, merket på Orkernøene ble linedrept på "Ytteregga" ca 9,5 år etter merking. Avstand: ca. 1300. En vingemerket fugl ble dessuten sett i "samme" område 1 år og 4 mnd. etter merking i Skottland.

Havsvale (113).

Alle fuglene er merket på Eggum, Vestvågøy og alle våre kontroller av fremmede fugler, bortsett fra en, er fra samme sted.

Til/fra utlandet: 2 av våre fugler er kontrollert på Færøyene etter hhv 1 år 1 mnd og knapt 2 år. 1 av våre fugler ble gjenfanget i Portugal etter 1 år 2 mnd., og vi fanget en derfra etter 9 mnd. Avstand: Ca. 3740 km.

Våre fugler i Norge. I alt 13 (12 fra Nordland) kontroller. Av disse er 7 kontrollert på Røst etter fra 10,5 mnd. til nesten 5 år. Videre er 5 gjenfanget i Vesterålen, etter fra 3 dager til 2 år. Den siste ble kontrollert i Møre og Romsdal etter vel 1 år .

Fremmede norske fugler. 10 norske fugler er kontrollert av oss, 8 kom fra Nordland, Røst etter fra 2 dager til 2 år. En av disse fuglene ble fanget i Laukvik, for øvrig den eneste som er fanget har. De 2 siste kommer fra Sogn og Fjordane (15 dager) og Rogaland (2 år).

Havsule (976).

Våre fugler. 5 gjenfunn fra utlandet (Danmark, Nederland, Frankrike, Spania og

Marokko) og 1 fra Norge (Sør-Trøndelag) av fugler merket på Hovsflesa i Vågan. (Denne kolonien ble forlatt våren 2000.) Tid: 2 mnd. – 3 år 5 mnd. Kortest tid og lengst avstand, 4819, gjelder begge fuglen fra Marokko.

Toppskarv (1).

Fremmede fugler. 3 gjenfunn på Vestvågøy av fugler merket i landets 3 nordligste fylker. Tid: 2 år 9 mnd – 9 år.

Gråhegre (70).

Våre fugl. 1 død fugl på Røst 10,5 mnd. etter merking i Storfjorden på Vestvågøy.

Kortnebbgås (0).

Fremmede fugler. Noen halsmerkede danske fugler sees på Gimsøya, Vågan nesten hvert år.

Havørn (176).

Alle funn gjelder fugler fra Nordland.

Våre fugler. 2 funn. 1 ind. funnet i Hamarøy etter vel 7 år og 1 i Øksnes etter vel 2,5 år.

Fremmede fugler. 5 fugler fra hhv. Lødingen (etter vel 9 mnd.), Øksnes (7,5 år), Sortland (vel 9 år), Meløy (knapt 13 år) og Røst (vel 13 år).

Kongeørn (11).

Våre fugler. To gjenfunn i Nordland. En i Steigen etter knapt 7,5 år. Den andre hadde en noe spesiell historie: To år etter merking ble den funnet tilgriset av olje på Røst. Der ble den rengjort og sluppet fri. Året etter ble fuglen funnet død på Lofotodden i Moskenes.

Dvergfalk (12).

Vår fugl. 1 ind. funnet død i Nederland etter 4 mnd.

Tjeld (32).

Fremmede fugler. Gjenfunn av 6 utenlandske. 5 i Vestvågøy og 1 i Flakstad. 5 var merket i Storbritannia og 1 i Nederland. Tid: 2 til 16,5 år. Avstand: 1824 – 2071.

Tundrasnipe (8).

Vår fugl. Kontroll av 1 ind. i Rogaland etter 13 dager.

Fiskemåse (328).

Fremmede fugler. 2 gjenfunn. 1 fra Skottland funnet etter 1 år 7 mnd. og 1 fra Hordaland funnet etter 1 år 5 mnd.

Våre fugler. 2 gjenfunn. 1 ble funnet i Frankrike 3 år 7 mnd. og 1 ble funnet på i Nordland (Nesna) etter 1 mnd.

Gråmåse (31).

Fremmede fugler. 2 engelske fugler funnet. 1 på Vestvågøy etter 5 år 4 mnd. og 1 i Vågan etter 15 år 4 mnd. Denne ble skutt. Avstand: 1679 – 1730.

Svartbak (30).

Fremmed fugl. 1 engelsk fugl etter 3 år 8 mnd. Avstand 1990. 1 ind. på Fygle etter 2,5 mnd, etter merking i Troms.

Lomvi (1).

Fremmede fugler. Gjenfunn av 2 ind, fra Skottland etter 1 år 5 mnd og 18 år 3 mnd.

Perleugle (1).

Fremmed fugl. 1 fugl fra Finland funnet skadd (døde siden) i Moskenes etter 5 mnd.

Låvesvale (16).

Fremmed fugl. 1 ind. fra Møre og Romsdal etter 1 år.

Heipiplerke (1214).

Våre fugler. 3 fugler funnet i utlandet. 2 kontroller i Belgia, begge etter 2 mnd. og ca 1925 km borte. 1 død fugl i Sverige etter 1 år 2 mnd. Avstand: 801.

Gråtrost (251).

Vår fugl. 1 ind. funnet død i Storbritannia etter 3 mnd. Avstand 1747.

Rødvingetrost (730).

Våre fugler. 1 ind. skutt i Portugal (1 år 3 mnd./3728). 1 kontroll i Nederland (1 år 3 mnd /1675) og 1 ind. skutt i Troms (1 år).

Sivsanger (26).

Fremmed fugl. 1 død svensk fugl på Vestvågøy (2 år 11 mnd./1412).

Gransanger (252).

Vår fugl. 1 kontroll i Sverige av fugl merket på Toftan (1 mnd./1418).

Løvsanger (11849).

Fremmed utenlandsk fugl. 1 svensk fugl ble kontrollert 2 mnd. etter merking. Avstand: 1418.

Våre fugler i Norge. 2 funn i Nordland, begge i Vesterålen etter ca 1 år.

Våre fugler i utlandet. 9 av våre fugler er funnet i utlandet, alle på sørtrekk, enten samme år de er merket, eller året etter. Fordeling: 5 i Sverige og 1 i hvert av følgende land: Danmark, Tyskland, Egypt og Zaire. Funnet i Zaire ligger hele 8438 km fra ringmerkingsstedet. En imponerende reise for en skapning på ca. 10g. Fuglen fra Zaire er vårt eneste gjenfunn fra sørlige halvkule (07,30 S 22,30 E). På tidspunktet fuglen ble funnet, var dette det sørligste funnet av norsk løvsanger noen gang. Sannsynligvis gjelder dette enda.

På figuren er plottet inn funnstedene (de utenlandske) for våre fugler. Disse viser at fuglene har en østlig trekkroute, noe som funn fra andre ringmerkingsgrupper i Nord-Norge bekrefter.

Svarthvit fluesnapper (1209).

Vår fugl. 1 død fugl i Frankrike eller vel 0,5 år.

Kråke (11).

Fremmed fugl. 1 dødt ind. 6,5 år etter merking i Nordland (Vesterålen).

Stær (113).

Våre fugler. 2 døde fugler i Norge (Rogaland og Troms) etter hhv 1 mnd. og 1,5 år.

Bjørkefink (3872).

Våre fugler i Norge. I alt 9 funn (7 kontroller og 2 døde fugler) fra 3 dager til 1 år 8 mnd. etter merking. Fylkesfordeling: 2 i Nordland (Røst og Bodø), 1 i Møre og Romsdal, 2 i Rogaland, 2 i Oppland og 2 i Buskerud.

Vår fugl i utlandet. I alt 6 funn (4 kontroller og 2 døde fugler) fra 1 mnd. til 3 år 8 mnd. etter merking. Fordeling: 1 i Danmark, 1 i England, 2 i Belgia og 2 i Frankrike. Dette tyder på at bjørkefink, i motsetning løvsanger, har et vestlig trekk.

Grønnfink (2731).

Fremmede utenlandske fugler. 2 svenske kontroller etter hhv vel 5 mnd og 1 år 3 mnd.

Fremmede norske fugler. 9 kontroller av norske fugler. Tid: 5 mnd. – 3 år 7 mnd. Fylkesfordeling: 3 fra Nordland (2 fra Vesterålen og en fra Bodø), 3 fra Møre og Romsdal, 1 fra Rogaland, 1 fra Vest-Agder og 1 fra Buskerud.

Vår fugl i utlandet. 1 død fugl funnet i Belgia etter vel 8 mnd.

Våre fugler i Norge. 15 funn (10 kontroller og 5 døde fugler). Tid: vel 1 mnd. – 2 år 8 mnd. Fylkesfordeling: 4 i Nordland (2 fra Vesterålen og 2 fra Bodø), 1 i Troms, 1 i Sør-Trøndelag, 1 i Møre og Romsdal, 3 i Rogaland, 1 i Vest-Agder, 1 i Akershus, 1 i Hedmark og 2 i Østfold.

Bergirisk (735).

Vår fugl. 1 kontroll i Russland (Kalingrad) etter 3 år og 1 mnd.

Gråsisik (12430).

Fremmed utenlandsk fugl. 1 kontroll av svensk fugl etter knapt 10 mnd.

Fremmede norske fugler. 3 kontroller av fugler merket i hhv Nordland (Vesterålen), Troms og Vest-Agder. Tid: 1 mnd. - 1 år 1 mnd.

Våre fugler i utlandet. 1 alt 4 funn, 2 svenske og 2 finske. En kontroll og en død fugl i hvert av landene. Tid: Knapt 6 mnd. - 1 år 7 mnd.

Våre fugler i Norge. 2 kontroller. En i Troms (Dividalen) etter 12 dager og en i Vest-Agder etter knapt 2 år.

Dompap (226).

Vår fugl. 1 kontroll på Sortland etter 1 år.

Sivspurv (1096).

Fremmed fugl. 1 fransk og 1 spansk fugl kontrollert etter hhv 5 og 8 mnd.

Våre fugler i utlandet. 1 kontroll i Spania etter vel 5 mnd., 1 død fugl i England etter 2 mnd.

Våre fugler i Norge. 3 funn etter 1 til 2 mnd. i hhv Nordland (Træna), Vest-Agder og Østfold.

VINTERATLAS – SISTE SESONG.

av Helge Holand

Vi går inn i siste sesong med registrering av vinterfugl, her i Nordland som i resten av landet. Til forskjell fra store deler av resten av landet, har vi fremdeles store områder som ikke er dekket. Registrering i samtlige kartruter (10 x 10 km) klarer vi nok ikke, men ennå bedre dekning burde vi klare. Så langt har vi talt i 267 kartruter. Omfanget på tellinga er ikke like god alle steder, men det er en betydelig innsats som er lagt ned og foreløpig er det talt 223 773 fugler !!! Det er noen tellinger som foreløpig ikke er punchet inn.

I siste sesong får vi også hjelp fra vinteratlasomiteen i form av økonomisk støtte til gjennomføring av turer for å telle i områder hvor vi ikke har talt så langt eller hvor kvaliteten på tellinga bør bli bedre (dekning og arter).

Så langt kan vi oppsummere registreringa i grove trekk slik: Lofoten og Vesterålen, pluss etter hvert en del av områdene på Helgelandskysten og rundt Mo i Rana (kyst) er etter hvert bra dekket. Områdene i Hamarøy, Ofoten og Lødingen er for så vidt

dekket etter at vi har vært på tur her, men det er jo begrenset hva en ser på en biltur. Det vil ikke gjøre noe om disse områdene fikk et nytt besøk.

Mange områder har fremdeles relativt få observerte arter, som jo gjerne blir situasjonen dersom en bare er innom en enkelt gang. Enkelte ruter i Bodø-området er godt dekket. Ellers er det mange områder i både nord- (Fauske-Leirfjord- Sørfold) og sør-Salten som ikke er dekket og også sør for Meløy (Melfjorden, Rødøy).

Innlandsområdene er jo generelt dårlig dekket og det er jo lite fugl å finne her. Kanskje vanskelig, og ikke riktig, å prioritere.

Ikke alle er opptatt av konkurranse-elementet, men det kan jo være morsomt å få talt opp den ruta med flest arter i fylket. Her følger en liten status (noen registreringer, bl.a. fra Vesterålen er fremdeles ikke med):

Rute	Arter	Rute	Arter	Rute	Arter
P 80	83	UP 72	59	VR 35	53
VQ76	79	VP 65	58	VP 14	53
VQ 86	77	WR 12	58	UP 71	51
VR 78	68	WR 23	55	VQ 85	51
VR 91	63	VR 47	55	VR 45	51
VQ 41	63	VR 86	54	WS 11	50

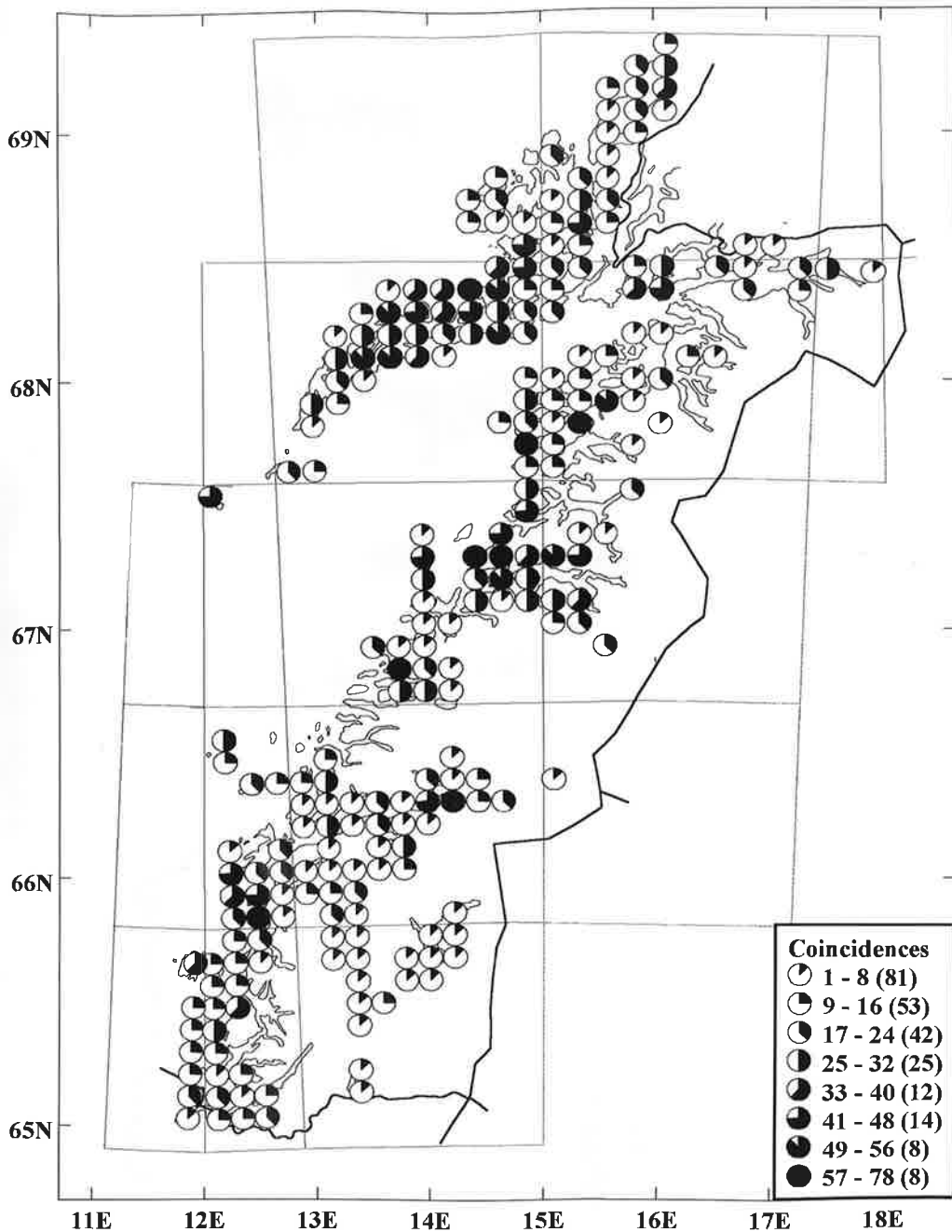
Det er registrert 149 arter så langt (med forbehold om godkjenning av LRSK). Ærfugl topper som mest tallrike opptalte art med 46.099. Gråmåse følger med 41.210, krykkje med 30.631 og savrtbak på 4. plass med 14.600.

Noen fugler er vanskeligere å telle og det er bl.a. derfor talt bare 1.248 liryer, 577 fjellryper, 251 orrfugl og 36 storfugl.

Ønsker du å være med å telle. Henvend deg til lokallaget ditt eller fylkeskoordinator Helge Holand. Ønsker du å vite mer om resultatene så langt kan du få oversendt regnearket med tellingsresultatene så langt. Og ikke gløm å få fram resultatene. Gå igjennom om det er gjort andre type teller (vintersjøfugltelling, egne registreringer osv) og få disse ført over på atlaskort.

Helge Holand
Trollstien 6, 8372
Gravdal.
hemilho@frisurf.no

Alle arter

UVANLIG HEKKEFORSØK HOS LINERLE

av Sverre Birkelund

På min arbeidsplass, pallefabrikken Halså a/s på Halså i Meløy kommune, er det ikke uvanlig at linerle finner seg godt egnede reirplasser mellom materialpakker og pallestabler.

Men det som vi pallesnekrere fikk oppleve våren 2002, må vel betegnes som ganske utrolig og sjeldent. Et parti paller ble produsert rundt midten av april d.å. og kjørt ut i lagerhallen. Noen uvanlig aktivitet av reirbyggende linerler ble ikke registrert i nevnte hall utover våren, paller ble daglig kjørt ut og avhentet og nye ble satt på lager.

Den 10. juni skulle så disse pallene som ble produsert i midten av april, avhentes. Da siste stabel som sto innerst ved vegg, skulle kjøres ut, ble trucksjåføren oppmerksom på en del strå som lå inne i pallene oppover langs hele stabelhøyden. Stor var forbauselsen da det viste seg å være hele 12 reir av linerle, fra palle nr 7 til palle nr. 19. I stabelen var det det i alt 22 paller. 8 av reirene var helt ferdigbygde, 4 manglet bare den siste "finpussen" med hår og fjær. 5 av reirene inneholdt egg, 3 med 3 egg i hver og 2 reir med 2 egg i hver. Ingen linerler var å se i nærheten på dette tidspunktet.

Pallestabelen ble satt igjen i tilfelle noen av reirene "var i bruk", men ingen linerler viste interesse. Reirene ble derfor fjernet og pallene levert til kjøper. Om dette "boligfeltet" ble bygget av et eller flere par, vites ikke. Men en utrolig og interessant observasjon var dette i alle fall.

Foto: John Stenersen.